

## Tutu Nì Tiaa Iin Nèhivì xí Dios nùù Nècuàchì Hebreu

*Nì quixi Dèhemanì Dios, nì cachitnùhu-ya xì nèhivì  
ñuhìvì ñà-ndùú palabra xi Yua-yá*

<sup>1</sup> Sànaha na cuní Dios càhàn-yà xì xìì-ndà, nìsa techuún-yá iin nèhivì ñà-cachitnùhu-ne xì nècuàchìmà palabra xi-ya. Cuàhà gá xichi nì quida-ya ducán, te cuàhà gá ejemplu nìsa xichuún-yá na ní cachitnùhu-ya palabra mà.

<sup>2</sup> Doco quìvì vichi na cuàhàn xìnu tiempu, Dèhemanì-yá nduú ana nì techuún-yá càhàn xì-ndà. Vàchi sàhà ndahà fuerte Dèhemanì-yá nì quidavàha-ya nsidanicuú ñuhìvì iá, te nì chitnùní stná ini-yà ñà-divi Yà-mà cunduu ana níhitàhvì dandacú sàhà nsidaámà.

<sup>3</sup> Cunaha-nsiá, nacua ndiaha gá mii-yá, ducán ndiaha stná Dèhemanì-yá, na ian nduà-yá nduú Yà-mà, vàchi iin-ni nacua iá-yà, divi ducán iá stná Yà-mà. Te Yà-mà, sàhà-ñá fuerte dandacú ndiaha-yá, ñàyùcàndùá quidáchúûn víi nsidanicuú ñà-iá ñuhìvì. Te na ní nsihi nì nsidandoo-ya cuàchi-nda, dandu mànuhù-yá ansivi, te nì sàcòo-ya ladu cuàhá Yuandiáhá-yâ.

<sup>4</sup> Ñàyùcàndùá, chicá más ndiaá-yà nùù nsidaa ángel, vàchi nì chitnùní ini Yuamánì-yá ñà-cachi-ndà xì Jesús Dèhemanì-yá, te ñà-yòhó nduú ñà-chicá ndiaá nùù nsidaa ñà-ndùá cachí-ndà xì iin ángel.

<sup>5</sup> Vàchi còò ni-iin ángel nì níhitàhvì cachi Dios xì-né dohó:

Dèhemani' nduu-ní: vichi sà-ìtiácù-ní nì quide.  
(Còó, có-cächí-yà ducán xì ni-iin ángel.)

Daaní, inga xichi dohó nì cachi stná-yà (sàhà Jesús):

Na quidá iin yua, ducán icúmí quide xì mii-yá; te  
mii-yá, na iin dèhi cunduu stná-yà nùí.  
(Ni cóni cachí Dios ducán xì ni-iin ángel.)

<sup>6</sup> Daaní, nì chitnúní stná ini-yà quesaas  
Dèhemani'-yá ñuhiví yohó, te quívì nì cuu ducán,  
dandu nì cachi-yà (xì nsidaa ángel xi-ya):

Nsidaa nsiohó ana nduuú ángel xi, icúmí-ndâ  
cahvi-ndá Dèhemani' yohó.

<sup>7</sup> Doco na ní càhàn-yà sàhà ángel mà, dohó nì  
cachi-yà:

Nì quidavàha-ya ángel xi-ya (ñà-cacanuu yàchì-nè)  
nahi tàchì; vàchi nahi mozo xinúcuáchí  
nùù-yá nduuú-né (sáha-ne castigu xi-ya)  
nahi ñuhu xixìn.

<sup>8</sup> Doco na ní càhàn-yà sàhà Dèhemani'-yá, dohó nì  
cachi-yà:

Dios nduu-ní, te nicanicuahàn icúmí-nî  
cusahnu-ní; te micuísí modo viì icúmí-nî  
dandacu-ní nùù nèhivì.

<sup>9</sup> Cuú ndisa inì-ní sàhà nsidaa ñà-ìá viì, doco  
có-cùú dahuun inì-ní ni-iyuhu sàhà cuàchi.  
Ñàyùcàndùá, nùù mii-yá ana cahvi-ní sàní  
níhítáhvì-ní ñà-cudiì cuáhà inì-ní; cunaha-ní,  
chicá icúmí-nî cudiì inì-ní nùù nsidaa gá ana  
cutnáhâ xí-nî.

<sup>10</sup> Daaní, (inga xaan nacání nansa nì cachi stná  
nèhivì na căhàn-nè xì-yá):

Stoho-nsì Señor, sànaha nì quidavàha-ní ñuhìví.

Ndahà mii-ní nì cuàha stná nsidaa sìtnúù itándiaa ansivi.

**11** Te mate nsidaajàn icúmíâ nsiha, doco mii-ní, còo; nicanicuahàn icúmí-ní coo-ní. Nsidaa ñà-ìá ñuhìví, icúmíâ ndutuhá`, na ian sìcoto.

**12** Te na ian nacáhnù viì nèhivì iin dùhnù-né, ducán icúmí-ní quida-ní xì ansivi, vàchi icúmíâ nadàma, na ian nadama-nda ñà-ndìxì-ndà. Doco mii-ní, còó. Iin-ni icúmí-ní coo-ní; mà nunca sàà quìvì ndañuhu-ní, nì cachi-nè.

**13** Doco Dios, cóni càchí-yà xì ni-iin ángel palabra yohó; (cuisì mii Dèhemani-yá nì cachi xì-yá dohó):

Yohó coo-ní ladu cuahí` ndè cachi sàà cundeí nùù nsidaa ana xiní ùhì xì-ní; dandu cusahnú fuerte-ní nùù-né, nì cachi-yà.

**14** Vàchi ángel, inahá-ndá ñà-cuisì espíritu viì xinúcuáchí nùù Dios nduú-né; ndacú-ní nùù-né ñà-cacanuu-ne cunucuachi-né nùù-yá, te chindée-né nsidaa ndohó nèhivì icúmí càcu anima-xi.

## 2

*Màsà nunca nandòdó-nda gracia xi-ya  
ñà-cùní-yà dacácu-ya anima-ndà*

**1** Sàhà nsidaajàn, cuàhà gá xiñuhu cunihnu vàha ini-ndà razón ndiaha sànì xinitnùhu-nda, còtó cueé-ni cueé-ni tucù-ndà inga ichì.

**2** Vàchi ley sànaha, mate cuisì ángel nduú ana nì cachitnùhu xi-nda sàhà-ñá, doco fuerte nì sandiaa stná, te nècuàchì cóni ndúlóco sàhà-ñá, iin castigu cahnú nì nìhi-né nacua ndiá icà cuu xi nsidaa nèhivì có-líní.

**3** Ñàyùcàndùá, ndohó nècuàchì (tiempu vichi), ḡnansa cui càcu stná-ndà nú màsà quíhín casu-ndà sàhà palabra ndiaha cachí nansa càcu-nda? Vàchi divi Stoho-ndà Señor nduú ana primeru nì chitnùhu palabra mà, dandu después nì xinitnùhu stná ndohó nì quida nèhivì nì inini nì càhàn mii-yá.

**4** Te nì chindee stná Yua-nda Dios sàhà-ñá cundaà ini-ndà divi ñà-ndáà nduámà, vàchi nì quida-ya nsidanuu clase milagru ndiaha, te nì sàhatahvì stná-yàndó Espíritu lì xí-yá; (te vichi) cuàhà gá ñà-ndiaha lì quidá Espíritu lì sàhà-ndà segúñ nansa cuní Yua-nda Dios.

*Nansa nì nanduu Jesúus nahi nèhivì, te ducán nì nìhì-yá nansa dacácu-yàndó*

**5** Cunaha-nsiá, sàni cachì xì-nsiá sàhà inga ñuhivì vàxi xi-nda. Doco màdì ángel cunduu ana cusahnú nùá, vàchi cóni chítnúní ini Dios ducán.

**6** Nùù tutu lì iá ndé nì càhàn iin nèhivì (xí-yá), te dohó nì cachí-nè:

Nèhivì ñuhiví, có-ndiàá guâ-nè, doco nihnu inì-nínè. Còò necesidad icúmí-nî ñà-nsinuu inì-ní nèhivì ñuhiví, doco divi nduá quida-ní.

**7** Te sàni chitnúní stná inì-ní ñà-sàhà sacu quìvì mà-sáà nèhivì ñuhiví ndudava-ne xì ángel xi-ní. Te nì nìhítáhvì stná-nè cuàhà gá tnùñuhu ndiaha nì quida-ní. Te nì chitnúní stná inì-ní ñà-cusahnú-né nùù nsidaa ñà-ndùá nì quidavàha-ní.

**8** Nsidanicuú iñàha, vàtùni dandacú-né nùá nì quida-ní. Ducán cachá`.

Pues nú ducán sàni nìhítáhvì nèhivì quida-ne, dandu nsidanicuú iñàha, mà cúí ndòo uan iladu, fuerza icúmí-nê dandacú-né nùù nsidanicuú

iñàha. Doco quìvì vichi náhà xìcà, tàñáha ga sàà quìvì dandacú ndisa-ne nùù nsidaa ñà-jaàn.

<sup>9</sup> Doco Jesús, ndisa, sàni cundaà vàha ini-ndà sàhà mii-yá, cuàhà gá tnùñuhu ndiaha sàni nanihì-yá. Vàchi sacù-ni quìvì cóni ndúdavá-yá xì ángel, doco sàhà gracia xì Dios nì ndoho-ya, te nì xìhì-yà sàhà nsidaa-nda, te sàháyùcàndùá nì nanihì nsihí-yá tnùñuhu ndiaha xí-yá.

<sup>10</sup> Dios nduú ana nì quidavàha xi nsidanicuú ñà-ìá. Te sàhà ñà-nì còó más tnùñuhu xí-yá, ñàyùcàndùá nì sàcòo nsidaámà. Doco cuní stná-yà cundoo cuahà dèhe-ya gloria xi-ya. Ñàyùcàndùá, nì chitnùní ini-yà ñà-ndoho Jesús, vàchi ducán nduá xiñuhu cuu xi-yá sàhà-ñá ni cuácatnáhâ nsidaa ñà-ndùá icúmí cuu xi-yá. Ñàyùcàndùá, sàhà-ñá nì ndoho-ya ducán, ñà-jaàn nì nìhì-yá salvación xi-nda.

<sup>11</sup> Te cunaha-nsiá, mate divi-ya nduú ana ndiaha dandúhùì xì anima-ndà, doco iin-ni Yuamánì-yá icúmí-yá nahi ndohó. Sàháyùcàndùá có-cùcáhán nùù-yá cachí-yà xì-ndà ñà-ndùù-ndà nahi tnaha-ya.

<sup>12</sup> Vàchi (nùù tutu ìì) dohó cachí-yà (xì Yuamánì-yá):

Na natácá tnahi, dandu icúmî nacani xì-né (ñà-ndiaha guá) iá-nî, te coto stnàì alabanza nùù-ní, cachí-yà.

<sup>13</sup> Daaní, inga xaan cachí stná:  
Yùhù icúmî cahvi xì mii-yá.

Te inga xaan cachí stná:  
Cundehè-nsiá, yohó iá stnàì xì nèhivì nì chitnùní ini Dios cunduu (nahi) dèhi.

**14** Pues sàhà-ñá nduu-nda dèhe-ya, te iá iquìcúñú-ndà, ñàyùcàndùá stná mii-yá, nì nìhi stná-yà iin iquìcúñú (nahi ndohó), te ducán nì nìhi-yá nansa cui-yà. Ñàyùcàndùá, sàhà-ñá nì xìhi-yà, vâtuni nì cundee-yá nùù ñà-malu, vâchi quisi jaàn nìsa dandacú sàhà-ñá cui nèhivì ñuhivì.

**15** Te nèhivì, yúhî sàstnùhù-né cui-nè, ñàyùcàndùá, mà úhì dandacú-si nùù-né inii vida xi-ne. Doco vichi (sàhà-ñá nì cundee-yá nùù-sí), vâtuni cuidahan-yándô nùù ndahà-sí.

**16** Vâchi màdì ángel nì cùhí ini-yà na ní quixi-ya ñuhivì yohó; ciò. Divi ndohó nècuàchì descendencia xi Abraham nì quixi-ya nì chindee-yá.

**17** Ñàyùcàndùá nì xiñuhu nanduu-ya iin tiàa; meru nacua ndáa nèhivì ñuhivì yohó, ducán nì nanduu-ya, na iin tnaha-ne. Te sàhà ñà-jaàn vâtuni nì sàcünduu stná-yà nahi dùtù xi-nda nùù Dios, vâtuni cahvi-nda xi-yá ñà-cundehè ndàhví-yàndó. Te sàhà stná nì nanduu-ya iin tiàa, vâtuni nì dànàà-yá sàhà cuàchi-nda, te ducán mà níhì gá-ndà castigu sàhà cuàchi-nda.

**18** Te sàhà-ñá nì yáha stná-yà cuàhà vida na ní ndoho guá-yà, ñàyùcàndùá vâtuni chindee stná-yàndó na quívì yáha stná-ndà tnùndoho.

### 3

*Chicá ndiaá Jesú斯 nùù Moisés mate ndahà nècuàchìmà nì quixi ley sàna*

**1** Cunaha-nsiá, iin-ni xínduu-nda nèhivì ìì xí Dios, te iin-ni sàni cana stná-yàndó ñà-sàà-ndà gloria xi-ya, ñánì. Ñàyùcàndùá, sàhà nsidaájàn nicanicuahàn xiñuhu cunihnu vàha ini-ndà Jesú斯,

vàchi mii-yá nduú ana cahvi-nda, te divi stná-yà nduú ana nì techuún Dios ñà-quixi nùù-ndà, te nì sàcùnduu-ya dùtù xi-nda.

<sup>2</sup> Te na ní techuún Dios-yà quixi-ya, dandu nì quida ndisa-ya cumplir nsidaa ñà-ndùá nì sàcùnaha-yá, nacua nì quida stná Moisés sànaha na ní sandiaa-nè nèhivì xí-yá.

<sup>3</sup> Doco chicá más tnùñuhu icúmí Jesú斯 nùù Moisés mà. Vàchi ducán nduá na ian cuáha iin vehe, cuiśi tnùñuhu xí ana nì quidavàha xán nduá queé, màdì tnùñuhu xí miá.

<sup>4</sup> Te iin iin vehe, iá ana nì quidavàha xán, doco nsidanikuú ñà-íá ñuhiví, cuiśi Dios nduú ana nì quidavàha xán.

<sup>5</sup> Ñàyùcàndùá, ducán nìsa quida viì Moisés sànaha, nì sandiaa-nè nèhivì xí Dios na iin nècuàchì xinúcuáchí (nùù-yá); te chuun xi-ne nì sanduu stná ñà-cáhàn-nè sàhà palabra icúmí Dios datúi-ya después.

<sup>6</sup> Doco Cristu, (tucu iá xì mii-yá, vàchi) Dèhemaniì Dios nduú-yá. Te quidá víi stná-yà (nahi Moisés), doco chuun xi-ya nduá ñà-dàndàcú-yá nùù nsidaa nèhivì xí Yuamáni-yá. Te divi nèhivì xí-yá sàndùú stná ndohó nú màsà yúhî-ndà, te iin-ni ni cùdû ini-ndà cahvi-nda xi-ya dècuèndè na sáà xìnu tiempu.

*Nansa sàà nèhivì xí Jesú斯 ndé iá descansu ndiaha xí-yá*

<sup>7</sup> Ñàyùcàndùá, xiñuhu quida-nda nacua cachí Espíritu lì xì-ndà nùù tutu lì ndé cachí-yà:

Vichi sacúndáhvì nùù-nsiá ñà-nì cúníní-nsiá ñà-ndùá dandacú Dios.

**8** Màsà quídámáxìní-nsià na ian nìsa quida xiì-nsiá sànaħa na ní xīca-ne yucù dàná. Cuàħà gá nì dàcuídà ini-nè yùħù, ndè nì nanduu-ne nahi contra xi.

**9** Te ù̄ dico cuìà nì xini nècuàchìmà milagru ndiaha nì quide xi-né; doco còó, iin-ni nì quida canúú-né (ñà-ndùá dàcuídà ini xi').

**10** Ñàyùcàndùá, yáha ga nì cuduchi inì sàħà nsidaa-né, te nì cachì: "Cutu cuní nècuàchìmà tūcù-nè inga ichì; mà túha-ne cunchicùn vii-né ichí".

**11** Ñàyùcàndùá, nì xìdà inì; ndee ní cachì xi-né palabra yohó, te mà dámìa: "Mà nunca cuàhi yàħa-ne (lugar ndiaha xí) ndé cundoo-ne descansu nì cùí". Ducán nì cachì Dios.

**12** Ñàyùcàndùá, cuidadu ni cúnđóó-nsiá ñánì, còtó coo iin-nsia nacání chicuéħe inì-xi, te nandòdó-nsiáyà, có-xìnindísâ gá-nsiáyà, mate Dios iá nicanicuahàn nduú-yá.

**13** Sàħajàn nsìquívì xiñuhu nacuàħandee stnahá ini-ndà, mientras iá va tiempu vichi, còtó sàà-ndà cunduu-nda nècuàħi quidámáxìní, vachi mà úħi dandahví cuàchi-nda ndohó, te cuu xi-nda ducán.

**14** Vachi cunaha-nsiá, cuiśi nú iin-ni ni cúnħicùn vii-ndàyá ndè xìnu tiempu, te cunihnu vàha ini-ndàyá nacua nì quesaha-nda, dandísá sàà-ndà nìħitàħvì-ndà cundoo-nda nùu Cristu.

**15** Ñàyùcàndùá, doħó cachí-yà (nùu tutu ii):

Vichi sacúnđáhvî nùu-nsiá ñà-nì cúníní-nsiá ñà-ndùá dandacú Dios. Màsà quídámáxìní-nsià na ian nìsa quida nècuàħi sànaħa, te cuàħà gá nì dàcuídà ini-nè yùħù, cachí-yà.

**16** Te ¿índù nèhivì nduú nècuàchì nì inini xi (palabra xi-ya), te después nì cahichì ini-nèà? Pues divi nsidaa nècuàchì nì tavà Moisés ñuu Egipto yucán.

**17** Te ¿ana divi nduú nèhivì nì cuduchi guá ini Dios sàhà-xí inii ùì dico cuìà mà? Pues, divi nècuàchì cuàchi ma, te ñàyùcàndùá dìsáhà-xí nì xìhì-nè yucù dànaà mà.

**18** Te ¿amádi divi-ni stná-nè xínduu ana nì càhàn ndee guá-yà sàhà-xí ñà-mà yáha-ne lugar xi-ya ndé níhì-né descansu nì cùí? Pues jaan, vàchi nècuàchimà, cóni cùní-nè cunini-neyà.

**19** Ñàyùcàndùá, vàtùni cundaà ini-ndà, divi sàhà-ñá cóni cùní-nè cunindisá-né, ñàyùcàndùá mánì cùí yáha-ne (lugar ndiaha ma).

## 4

**1** Doco cunaha-nsiá, vichi iá va nansa cui sàà-ndà lugar ndiaha xí-yá nacua nì cachi-yà xì-ndà. Ñàyùcàndùá, cuidadu ni cún dóó-nsiá còtó ndañuhu-nsiá ichì sàni trii-nsia cuàhàn-nsià cundoo-nsia nùù-yá ducán.

**2** Vàchi nùù ndohó sàni cachitnùhu-ne ñà-ndùú razón ndiaha xí-yá davani nacua nì cachitnùhu stná-nè xì nèhivì sànahma. Doco mii-né, cóni níhì-né ni-iin provechu nùù palabra mà, vàchi mate nì xinitnùhu-ne, doco cóni xìnindísâ-né.

**3** Doco ndohó nècuàchì xinindísâ, vàtùni sàà-ndà ndé iá descansu ndiaha ma, vàchi (mà níhitáhvì gá nècuàchì sànahma, vàchi) dohó nì cachi-yà:

Yùhù, nì xidà inì; ndee ní cachì xì-né iin palabra,  
te mà dámia: mà nunca cuàhi yáha-ne (lugar  
ndiaha xí) ndé cundoo-ne descansu nì cùí.

Ducán nì cachi Dios, vàchi dècuèndè tiempu nì quidavàha-ya ñuhiví sàni xìnu chuun xi-ya.

**4** Vàchi nùù tutu ìì iá ndé cachí nansa (nì quida-ya) quìvì ùsà; te dohó cachá':  
Quìvì ùsà nì quetatu Dios, vàchi sàni xìnu nsidaa chuun nì quida-ya.

**5** Daaní, iá stná ndé cachí stná-yà inga palabra yohó nùù tutu mà:  
Mà nunca cuàhi sàà nècuàchimà lugar ndiaha xí ndé cundoo-ne descansu nì cùi.

**6** Pues (náhà xícà) fuerza icúmí cundoo dava nèhivì lugar ndiaha ma, doco nèhivì nì inini xi razón ndiaha primeru mà, cóni níhì-né sàà-né cundoo-ne yucán, vàchi cóni xinindísâ-né.

**7** Sàhà ñà-jaàn nì cache stná-yà inga palabra después: vätùni iá inga tiempu vàha, cachí-yà, divi nduú quìvì vichi. Vàchi nì yàha inga caní tiempu, dandu nì tiaa stná Davíd inga palabra xi Dios. Divi nduú palabra làcà (nì tiai nùù tutu yohó) ndé cachí-yà:

Vichi sacúndáhvî nùù-nsiá ñà-nì cúníní-nsiá ñà-ndùá dandacú Dios. Måsà quídámáxiní-nsià, cachí-yà.

**8** Daaní, después nì sàà stná Josué (cusahnú-né nùù nèhivì sànhaha ma, doco) ni sàhà mii-né cóni níhì nècuàchimà descansu ndiaha ma. Vàchi nú jaan, dandu mà cáchí Dios coo inga quìvì (cui níhì-ndà descansu mà) después.

**9** Doco divi sàhà ñà-jaàn vätùni cundaà ini ndohó ana nduú nèhivì xí Dios ñà-ìá va iin lugar ndé cundoo-nda quetatu ndiaha-nda.

**10** Vàchi cunaha-nsiá, nú sàni níhì-ndà descansu mà, dandu ñà-sàni nsihi chuun xi-nda (ñuhìvì yohó) cundua, divi nacua nì à stná xì mii-yá na ní xìnu chuun nì quida-ya, nì quetatu-yà.

**11** Ñàyùcàndùá, xiñuhu ñà-cuàhandee ini-ndà sàà-ndà lugar ndiaha ma ndé nìhi ndisa-nda descansu, còtó quida-nda nacua nì quida nèhivì sànaha ma, cóni xìnindísâ-né.

**12** Vàchi cunaha-nsiá, cahnú poder xi palabra ìì xí Dios. Na ian itiácúà, teayùcàndùá (vàtùni sáà yàchà ndè chicá ini anima-ndà) na ian nduá iin espada diìn ndúì ladu-xi, doco palabra mà, chicá fuerteà nùù iin espada, vàchi dècuèndè meru espíritu xi-nda sáà stná, xi dècuèndè stná chicá ini sàxìnítñuní-ndà. Te divi sàhà palabra mà vàtùni cunahà claru nansa nacání ndisa ini-ndà, xì nansa nihnu stná ini-ndà quida-nda.

**13** Cunaha-nsiá, còò ni-iñàha cui coo dèhé nùù Dios; vàchi nùù mii-yá túi claru nsidanicuú iñàha, te indéhe stná-yà nsidaa ñà-ndùá quida-nda, dandu después divi nùù mii-yá icúmí-ndá nacuàha-nda cuenta.

### *Jesús nduú dùtù ndiaha xi-nda*

**14** Dèhemaniì Dios nduú Jesús, te vichi sàní nasaa-yà nùù Yuamánì-yá iá ansivi; dùtù ndiaha xi-nda nduú-yá vichi, ñàyùcàndùá iin-ni ni cúnchícùn viì-ndà ichì-yá nacua sàquidà-ndà vichi.

**15** Vàchi mii-yá, vàtùni cuhi ndisa ini-yàndó na yáha-nda tnündoho, vàchi cuàhà gá iñàha sàní yàha stná mii-yá, doco cóni quidá-yá ni-iin cuàchi.

**16** Ñàyùcàndùá, màsà yúhí-ndà càcàn tàhvì-ndà nùù-yá, vàchi yucán iá-yà nùù sillà ndiaha xí-yá ndé sáhatahvì-yá gracia xi-ya. Vàchi icúmí-yá cundehè ndàhví-yàndó, te quida-ya gracia mà sàhà-ndà na meru xiñuhá.

**5**

<sup>1</sup> Nsidaa dùtù ñuhìví yohó, chuun nì nìhi-né nduá ñà-cáhàn-nè sàhà nèhivì nùù Dios, te dócò stná-nè promesa xi nèhivì nùù-yá. Stná promesa icúmí coco nùù-yá, icúmí-nê cahmi stná-nè nsidaámà sàhà cuàchi nèhivì.

<sup>2</sup> Te sàhà-ñá nduú stná-nè iin ana iin-ni ndohó nahi ñanìtnaha-xi, vátùni cuhi ini-nè nèhivì dava ga nù có-sàà nècuàchímà cundaà vaha ini-nè, te ò nù sàní quee-ne ichì váha.

<sup>3</sup> Doco sàhà-ñá nduú stná dùtù mà nèhivì ùún, ñàyùcàndùá icúmí-nê cuàha stná-nè promesa sàhà cuàchi mii-né nacua quidá-né sàhà nèhivì dava ga.

<sup>4</sup> Te mài mii dùtù nácàxin-ne mii-né ñà-nìhi-né chuun ndiaha ma; còó. Cuisì Dios nácàxin xi-né, na ian nì quida-ya xi Aarón sànahaa.

<sup>5</sup> Pues, ducání stná Cristu, mài mii-yá nì càchí-yà cunduu-ya dùtù sàhà-ñá chiigá tavà-yá tnùñuhu xí mii-yá; còó. Divi Yuamánì-yá nì sàha xi-yá chuun ma, vachi dohó nì cachi yàmà xì-yá: Mii-ní nduu-ní Dèhemani'; vichi sà-ìtiácù-ní nì quide.

<sup>6</sup> Te divi ducán nì cachi stná-yà inga xaan xí tutu ìì mà:

Nicanicuahàn cucumi-ní chuun cunduu-ní nahi dùtù, nacua iá chuun xi (dùtù sànahaa nani) Melquisedec, nì cachi Dios.

<sup>7</sup> Vachi (iin xichi) na iá va Jesús (ñuhìví yohó) nahi tiàa, dandu nì xìcàn tàhvì fuerte-yà nùù Yuan-diaha-yá Dios, vachi sàhà-yámà vátùni càcu-ya ñà-màsà cúí dahuun-ya. Cuàhà gá nì sacundahví-yà, dècuèndè nì sacu stná-yà; te sàhà-ñá nihnu ndiaha guá ini-yà, ñàyùcàndùá nì cuhi ini Yuandiaha-yá mii-yá.

**8** Cunaha-nsiá, mate meru Dèhemanì Dios nduú-yá, doco nì quida stná-yà tocar ndoho stná-yà sàhà-ñá cundaà vàha ini-yà nansa íá ñà-nchícùn-ndà nsidaa ñà-ndùá nì ndacu nuù-yá.

**9** Daaní, na ní nsihi nì ndoho-ya, dandu sà-ìá, nicanicuahàn vâtùni dacácu-ya nsidaa nèhivì iníní xí-yâ.

**10** Vàchi sàní cachi Yuamánì-yá ñà-mii-yá cunduu-ya dùtù chicá ndiaá, te quida-ya chuun xi dùtù na ian nìsa quida Melquisedec mà (sànaha).

### *Ndahví nsidaa nèhivì nacóó xí ichì Jesús*

**11** Cunaha-nsiá, íá cuàhà gá ñà-cùnì' cachì xì-nsiá sàhà chuun yohó, doco ùhì chinahì mii-nsiá sàhà-ñá vichi, vàchi ùhì sàà-nsià cundaà vàha inì-nsia,

**12** mate vichi sàní sàà tiempu ñà-chinaha mii-nsiá dava ga nèhivì nì cùí, doco còó, xiñuhu ìí ñà-danácuáhâ gá nèhivi mii-nsiá ndè palabra chicá mà úhì xi-ya. Vàchi nahi ñà-cuati nduú-nsiá, nahi ana tà cutùha cuxi comida fuerte, nahi méè chichi ìí nduú-nsiá.

**13** Vàchi nèhivì tà cutùha viì nansa cuní cachi palabra xi ichì váha-ya, nahi méè xínduu-ne, na ian tèndodo itiáçù-va-ne.

**14** Doco nèhivì sàní cutùha nacuni índù ichì nduú ichì váha, pues nahi nècuàchì sahnú xixí xi comida fuerte xínduu-ne, vàchi sàní sàhandee íní-nè cutùha vàha-ne índù-ñá íá vàha, te índù-ñá có-ìá vàha.

## 6

**1** Ñàyùcàndùá, xiñuhu cunduu-nda nahi nècuàchì sahnú, te cutùha-nda palabra chicá nchichí xi

Cristu, màdiá cuisì dàñùhù chicá sencillu cuni-hnu ini-ndà nicanicuahàn; còó. Màsà ndésáhá tú-ndá xí palabra primeru, vàchi sàni cundaà vàha ini-ndà sàhà palabra mà, ináhá-ndà nacániá nansa naxicocuîn ini-ndà sàhà cuàchi-nda ñà-còò chuan. Te sà-ináhá stná-ndà nansa icúmí-ndà cunihnu vàha ini-ndà Dios,

<sup>2</sup> xì nansa cuhiì-ndà, xì nansa chitàndòò-ndà ndahà-ndà dìnì nèhivì (na xícàñ tàhvì-ndà sàhà-né). Te sà-ináhá stná-ndà nansa icúmí nsìi natiacu-né, xì nansa icúmí coo stná juiciu final.

<sup>3</sup> (Doco cumánì gá ñà-ndùá xiñuhu cundaà ini-ndà sàhà-xí.) Ñàyùcàndùá, cahnú gá Dios icúmí-ndá quida-nda seguir (ndè cachi ndufuerte fe xi-nda).

<sup>4-6</sup> Vàchi nú sàni dàtnúù Dios sàxìnítñùní iin nèhivì, te después sàà-nè nacoo-ne (ichì ndiaha ma), dandu mà cúí gá sàà-nè naxicocuîn ini-nè inga xichi sàhámà. Vàchi sà-ináhá-né nansa iá ñà-nihitáhvì ndiaha-nda nùù Dios, te sàni xini stná-nè nansa iá ñà-cucumi-nda Espíritu lì xí-yá. Ndè ináhá stná-nè ñà-ndiaha guá iá palabra lì xí-yá, te ini anima-nè sàni xini stná-nè milagru xi-ya nahi milagru xi inga ñuhiví vàxi xi-nda. Doco (ndahví-né) nú sàni nacoo-ne ichì mà, vàchi cuní cachàmà na ian nì nachituu-ne Dèhemani-yá nchìca cruz inga xichi tu, te nduú stná na ian sácündiaa vate-néyà.

<sup>7</sup> Ñàyùcàndùá, (ducán icúmí cuu xi nècuàchímà nahi ejemplu sàhà) ñuhù xi-nda, vàchi nú sàni cuun ndiaha dàvì, te nì ndèe cunú ndèhì, dandu (tuxí ini-ndà) cuàhàn cundiatú-ndà, ádi cuàha viì itu-ndà. Te divi ducání stná xì nèhivì. (Nú iin-ni

nchícùn viì-né mii-yá), dandu vátùni cundiatú anima-nè.

<sup>8</sup> Doco nú (nacoo-ne ichì-yá), dandu cunduu-ne nahi ñuhù ndé cuisì sahnú yùcù iñu, ò yùcù chicuéhè, vachi mà ndéé vàha-ne nùù-yá, te vichi sà-itúú nìhì-né iin castigu cahnú, te fin xi-ne cunduu ñà-coco-ne.

<sup>9</sup> Doco tucu icúmí cuu xi mii-nsiá, ñani mání, inahí, mate sàní cachì xì-nsiá ñà-ndùá nì cachì. Vachi seguru icúmí mii-nsiá ñà-cundiatú anima-nsià, te căcu-nsia.

<sup>10</sup> Vachi vàha Dios, te mà nándodó-yá obra sàní quida-nsia; ni mà nándodó stná-yà nansa cuú guá inì-nsia sàhà-yá, te sàhámà nì chindee-nsiá dava ga nèhivì xí-yá; te dècuèndè vichi chindéé ïì-nsiánè.

<sup>11</sup> Te nsiùhù, cuní-nsì iin-ni ni cúnsìhi inì-nsia quida-nsia ducán ndè quìvì último sàhà-ñá cucumi-nsiá seguru cuàhàn-nsià nìhítáhvì ndisa-nsia ñà-ndiaha ïì ndiatu-nda.

<sup>12</sup> Måsà cùdúsán-ndá; ciò. Iin-ni ni cúníndísá-ndá, te quida ndee ini-ndà nacua nìsa quida nèhivì sàní nìhítáhvì ñà-ndiaha ïì nì cachi-yà xì-ndà.

### *In trùndé ini ndiaha icúmí nsidaa nèhivì xí Dios*

<sup>13</sup> Na ní saquin Dios compromisu xì Abraham sànaха, nì cachi-yà xì-né: “Yùhù chinahí mí”. Ducán nì cachi-yà, vachi ciò cá inga ana chicá ndiaá nùù mii-yá.

<sup>14</sup> Te nì cachi stná-yà xì (Abraham) yucán: “Seguru icúmí cundiatú anima-ní quide; te cuàhà gá descendencia xi-ní icúmí cundoo”.

**15** Ñàyùcàndùá, ducán nì sandiatu cuéyàà nècuàchimà dècuèndè nì sàà quìvì nì nìhi-né ñà-ndùá nì cachi Dios xì-né.

**16** Nèhivì ñuhiví yohó, nú cuní-nè caquin fuerte-nè iin compromisu, dandu ndacùcahan-né quìvì iin ana chicá ndiaá nùù mii-né, (nahi Dios), te nú sàni chinaha-né mii-yá, dandu sà-ìá, icúmí-né nacahan-né Dios.

**17** Ñàyùcàndùá, na ní quida Yua-nda Dios comprometer ñà-icúmí-ndá nìhitáhvì-ndà ñà-ndiaha ìi xí-yá, dandu nì ndacùcahan-yá mii-yá, vâchi cuní-yà cundaà vâha ini-ndà iin palabra mà-dáma nduá nì cachi-yà.

**18** Ducán dandu ùì palabra nduámà, (dihna cuisì-ní nì cachi-yà, dandu después nì chinaha-yá mii-yá), ñàyùcàndùá, nicanicuahàn icúmí cundiaa palabra nì cachi sahnú-yá mà; mà nunca dandahví-yàndó, seguru icúmí coo tnùndé ini fuerte xi nsidaa ndohó nècuàchì cundéé inì-xi ñà-dacácu-yàndó, te sàni cahvi stná-ndà xì consuelo ndiaha sáhatahvì-yá.

**19-20** Te consuelo mà, vâtuni chindeá anima-ndà, vâchi có-ndùá tnùhu; ñà-seguru nduá. Vâchi dècuèndè lugar ndé (chicá inì-xi vehe ìì Dios ansivi), yucán sàni nansìhvi Jesús, nì yàha-ya nùù ñà-sàdí nihni nùù-ndà yucán, te dècuèndè lugar mà sáhatahvì-yàndô tnùndé ini mà, vâchi dihna-ya nì sàà-yà yucán ñà-càhàn-yà sàhà-ndà. Vâchi vichi sàni nìhi-yá chuun cunduu-ya dùtù xi-nda, te nicanicuahàn icúmí-yá quida-ya chuun ma, divi nacua nìsa quida Melquisedec sànaha.

*Nahi chuun xi dùtù nani Melquisedec, ducán nduú chuun quidá Jesús vichi*

<sup>1</sup> Nècuàchì dandacú nùù ñuu Salem nì sanduu Melquisedec mà. Te nì sanduu stná-nè dùtù xi Stoho-ndà Dios, divi ana dandacú ndè chicá ansivi. Te divi-ne nì quee nì nanchícùn ichì xì Abraham na mändixi nècuàchímà nì sàhàn-nè guerra nì cundee-né nùù cuàhà rey, dandu nì quee Melquisedec mà nì dàhù-ñánê.

<sup>2</sup> Te nì sàhà nècuàchímà-né diezmu sàhà nsidaa ñà-ndùá nihí-né. Te quìvì Melquisedec mà, cuní cachà “rey ndàcuisì inì-xi”. Te ñà-ndùú stná-nè rey xi ñuu Salem yucán, ñàyùcàndùá cuní cachì stná quìvì mà “rey xi ndé iá paz”, vàchi quìvì Salem mà, cuní cachà “iá paz”.

<sup>3</sup> Te cunaha-nsiá, còò (ndé nacání sàhà) yuadíhí-né, ni (sàhà) yohòtéhè-né, ni nansa nì túninù-né, ni nansa nì xìhì-né; ñàyùcàndùá, ducán queámà na ian nicanicuhàn quidá-né chuun xi dùtù nacua quidá Dèhemani Dios.

<sup>4</sup> Pues na cahnu-guá iá chuun nì nìhi Melquisedec sànaha ma, vàchi dècuèndè stná yua raza-nda Abraham nì sàhà xi nècuàchímà diezmu, divi diezmu nì tavà-né nùù ñà-cuicà nì nìhi-né na nì sàhàn-nè guerra.

<sup>5</sup> Daaní, después nì sàà iin tiàa nani Leví nì nìhi-né chuun ñà-cunduu stná-nè dùtù, mii-né xì descendencia xi-ne. Te nì sàcùnaha nsidaa-né tavà-né diezmu nùù ñanítnahá-ne raza-ndà nacua cachí ley ìì. (Ñàyùcàndùá, ducán nì quida-ne) mate iin-ni descendencia xi Abraham nì sanduu stná nsidaa ñanítnahá-nemà.

<sup>6</sup> Doco dùtù Melquisedec yucán, mate có-ndùú-né descendencia xi Leví, doco dècuèndè

nùù stná Abraham nì cutahví-né diezmu mà, dandu nì dàhíi stná-né nècuàchímà, mate (iin ana ìì gá nduú nècuàchímà) ñà-nì saquin Dios iin compromisu xì-né.

**7** Ñàyùcàndùá, (chicá ìì Melquisedec), vachí ináhá vâha-nda, cuisi iin ana chicá ìì cui dahíi xì inga nèhivì.

**8** Te dùtù xínduu descendencia xi Leví, nèhivì ùún nduú-né, mà cútíacú-né nicanicuahàn, doco tavá-né diezmu vichi. Doco tucu iá ñà-nduá cachí (tutu ìì) sàhà Melquisedec, vachi ducán cähàn mà sàhà-né (na ian) itiácú ìì-né.

**9-10** Te mate vichi tavá descendencia xi Leví mà diezmu nùù nèhivì, doco tucu nduá nìsa quida-ne antes, vachi como yohótéhè Leví nduú Abraham, te nì dòcò-né diezmu nùù Melquisedec mà, ñàyùcàndùá dècuèndè cui quida stná-ndà cuenta na ian stná Leví nì dòcò xì diezmu mà nùù nècuàchímà na ní quee-ne nì sanchicùn ìchì-né Abraham.

**11** (Ináhá-ndá), nì nìhi nècuàchì raza-ndà ley ìì xí Dios sàhà ndahà dùtù descendencia xi Leví. Te tnaha Aarón nì sanduu stná nsidaa dùtù mà. Doco siempre cumánì gá quee viì chuun nìsa quida-ne, ñàyùcàndùá nì ndecunu inga dùtù, (divi nduú mii-yá). Doco có-quidá-yá na ian nìsa quida Aarón sànahà; còó. Na ian nìsa quida Melquisedec, ducán quidá-ya.

**12** Te ñà-sàni dama (Dios) modo quidá dùtù, ñàyùcàndùá icúmí stná-yà dama-ya ley (nchícùn nèhivì).

**13** Vachi Jesús nduú (dùtù saa) cähàn-ndà sàhà-xí, te diín descendencia icúmí mii-yá; còò ni-iin yohótéhè-yá nìsá quídáchúûn nahi dùtù nùù mesa

ìì xí Dios.

<sup>14</sup> Vàchi ináhá-ndá, divi tiàa nani Judá nduú yohótéhè Stoho-ndà Señor, doco còò ni-iin palabra nì càchí Moisés sàhà nècuàchì yucán ñà-cunduu-ne iin dùtù, ni stná descendencia xi-ne.

<sup>15</sup> Ñàyùcàndùá, náhà chicá claru (ñà-ndáà nduá cachí xí-nsiá), vàchi vichi sàni ndecunu inga dùtù, te (nicanicuahàn) quidá-yá chuun ìì mà nùù Dios nacua nìsa quida dùtù Melquisedec sànaha.

<sup>16</sup> Vàchi divi sàhà-ñá itiácú-yá nicanicuahàn, te iá cuàhà poder xi-ya, ñàyùcàndùá nì nìhi-yá chuun xi dùtù mà, màdi sàhà-ñá nduú-yá descendencia (xi inga dùtù) nacua cachí iin ley.

<sup>17</sup> Vàchi ducán nì cachi Yua-nda Dios xì Jesús: Nicanicuahàn cucumi-ní chuun xi dùtù nacua nduú chuun nìsa quida Melquisedec.

<sup>18</sup> Ñàyùcàndùá, nì ndañuhu ley sànaha ma, vàchi cóni quèé víá. Mànícùí chindee cuáhà-ñá nèhivì,

<sup>19</sup> mànícùí nacuàhantee iniànè ñà-sàà-nè quida viì-né nacua ndiá ìcà-né. Ñàyùcàndùá nì sàha-yàndó inga tnündé ini chicá ndiaha, te divi sàhájàn vátùni thàtuu-nda nùù-yá vichi.

<sup>20</sup> Cunaha-nsiá, na ní sàha Yua-nda Dios Jesús chuun xi dùtù, nì chinaha-yá mii-yá (ñà-nicanicuahàn cunduu-yamà dùtù).

<sup>21</sup> Doco dùtù (descendencia xi Leví mà), còó, cóni cähàn-yá ducán na ní sàha-yanè chuun yucán. Cuisì Jesús nduú ana nì nìhítahví nì càhàn xì Dios ducán, te dohó nì cachi-yá:

Yùhù nduí Stohò-ní Señor, te chináhî mií, (seguru cundua), mà dámá inì: nicanicuahàn cucumi-ní chuun xi dùtù nahi chuun nìsa quida Melquisedec.

**22** Pues ducán nì cachí-yà xì Jesús, te sàhà-ñá fuerte guá palabra xi-ya, ñàyùcàndùá chicá ndiaá tratu saa (nì saquin-yà).

**23** Daaní, dùtù ùún-ní, màdì nicanicuahàn icúmí-né chuun xi-ne, vàchi xíhi-nè; ñàyùcàndùá, cuàhà-né sàni quida xi chuun xi dùtù mà.

**24** Doco Jesús, còó; mà nunca sàà inga nèhivì cunduu-ne dùtù lugar xi-ya, vàchi nicanicuahàn itiácú-yà.

**25** Ñàyùcàndùá, nú xícàn tàhvì-ndà nùù Dios, te ndácùcahan-nda quìvì Jesús, vátuni dacácu dahuun-yàndó nicanicuahàn, vàchi nicanicuahàn itiácú-yà cähàn-yà sàhà-ndà.

**26** Cunaha-nsiá, meru dùtù xiñuhu-nda nduú Jesús, vàchi iì ndisa-ya, mà dáná-yá, còò cuáchi-ya, tucu dahuun iá-yà nùù nècuàchì cuàchi, te vichi dècuèndè (gloria) chicá nùù-xí ansivi sàni sàà-yà.

**27** Còò necesidad icúmí-yâ dòcò-yá promesa nsiquívì sàhà-ñá nàà sàhà cuàchi nèhivì. Ducán quidá dava ga dùtù, dihna dòcò-né promesa sàhà mii-né, dandu después sàhà nècuàchì dava ga. Doco Jesús, còó, iin xichi-ní nì sàha-ya vida xi-ya nì sanduu-ya promesa nì dànaà dahuun-ya sàhà-ndà, te nicanicuahàn ndiaá ñà-jaàn.

**28** Daaní, cachí stná ley sànahma ma ñà-vátuni cunduu nèhivì iin dùtù mate iá cuàchi-ne. Doco vichi, còó, sàni yàha ley mà, te sàni cachí fuerte Dios ñà-divi Dèhemani-yá cunduu dùtù xi-nda; te nicanicuahàn cundiaa chuun iì quidá mii-yá.

## 8

*Nansa cähàn Jesús sàhà-ndà nacua cachí ley saa*

*sànì sàha Dios cunchicùn-ndà*

<sup>1</sup> Nsidaa ñà-jaàn sànì cachì sàhà-ñá cundaà ini-nsia ñà-divi mii-yá nduú dütù xi-nda, vachi chuun jaàn quidá-yá vichi ndé iá-yà ansivi ladu cuahá silla ndiaha ndé iá Yua-nda Dios.

<sup>2</sup> Xinúcuáchí-yâ ini vehe ìì-yá, vachi vehe ma nduú veheñùhu ndisa xi-ya, te Stoho-ndà Señor nduú ana nì quidavàha xán, màdì nèhivì.

<sup>3</sup> Daaní, nsidaa dütù (ñuhìví yohó), chuun xi-ne nduá chínđoó-né promesa xi nèhivì nùù Dios, te sahmí stná-nè ñà-ndùá dócò-né nùù-yá. Ñayùcàndùá nì xiñuhu cucumi stná Jesús ñà-cui chindòó stná-yà nahi promesa.

<sup>4</sup> Vachi nú ni coó ìì-yá ñuhìví yohó nì cùí, dandu mà cùí cunduu-ya dütù, vachi sàndòó cuàhà dütù xi ley xi Moisés, te (nsìquívì) chínđoó-né promesa xi nèhivì nùù Dios.

<sup>5</sup> Doco cunaha-nsiá, seña uun nduú veheñùhu xi nèhivì, xì stná nsidaa ñà-ndùá xichúûn-né nùù chuun xi dütù mà, có-ndùá ñà-ndiaha ndisa iá ansivi. Vachi na cuáhàn Moisés quidavàha-ne veheñùhu sìcoto sànahà, nì cachì Dios xì-né: “Caquìn-ní cuidadu ñà-quidavàha-ní nsidaajàn nacua iá veheñùhu nì dàcùn’’ mii-ní (na ní nana-ní) yucù yucán”.

<sup>6</sup> Doco vichi icúmí Jesús iin chuun chicá ndiaha (nùù dütù ndoó ñuhìví yohó), vachi ley saa sànì sàha-ya vichi nduú iin ley chicá vàha, vachi chicá ndiaha nì cachì-yà quida-ya xì-ndà vichi.

<sup>7</sup> Vachi ley primeru mà, nú còò ni-iñàha cumánì gá nùá, dandu mà cáquín gà Dios inga ley saa ma ni cuí.

<sup>8</sup> Doco cóni ndóo ini-yà xì nèhivì (nchícùn ley

primeru mà), ñàyùcàndùá, dohó nì cachi-yà (nùù tutu iì):

(Yùhù ndui) Stoho-nsià Señor, te cachí, vàxi iin quìvì, dandu icúmî cuàhi iin ley saa cunchicùn nècuàchì ñuu Israel, xì stná nècuàchì ñuu Judea.

**9** Te ley saa ma, tucu coa nùù ley nì sàhi xìì-né quìvì nì taví-nè nùù ñuu Egipto, te nì dàcúndêhí-nè ichì ndé nì caquee-ne; vàchi ley mà, cóni chívàha viì-néà. Ñàyùcàndùá nì nacoi-nè.

**10** Còó, tucu coo ley saa icúmî cuàhi nsidanicuú nècuàchimà quìvì nùù-xí, cachí. Vàchi meru ini sàxìnítuní-nè icúmî chihi ley xi; dècuèndè meru ini anima-nè icúmí stná ndòò dahuan. Dandu mindaa yùhù cunduu ana cahvi-né, te mii-né cunduu ndisa-ne nèhivì xí.

**11** Te quìvì yucán, mà cóó gá necesidad chinaha tnàhá-né sàhí sàhà-ñá cunaha tnahá-né xì'; còó, vàchi nsidanicuú-né, icúmí-né cunaha-né yùhù, nècuàchì ndahví te nècuàchì cuìcà.

**12** Te yùhù icúmî cuicahnú stná inì sàhà nsidaa ñà-có-ndiaá nì quida-ne; te mà nunca nsinuu ga inì sàhà cuàchi-ne mà, nì cachi Dios.

**13** Pues sàhà palabra jaàn (vàtùni cundaà ini-ndà) ley tuhú sàni nanduu ley primeru mà, vàchi ley saa nduá cachí-yà (xì inga ley nì sàha-ya). Ñàyùcàndùá, nú ñà-tuhú nduú ley sànaha ma, dandu sà-itúú ndañuhu dahuan.

## 9

*Veheñùhu iá ñuhìví yohó xì veheñùhu iá ansivi*

**1** Ley primeru mà, nì cachà xì nèhivì nansa xiñuhu cunucuachi dùtù nùù Dios, xì nansa cuyucun stná iin vehe ìì ñuhìvì yohó.

**2-3** Ñàyùcàndùá, nì cuyucun iin veheñùhu sìcoto ndiadí nihni xi iin sìcoto caní, dandu nì nandua ùì cuartu. Te ini cuartu primeru mà iín iin candeleru, xì stná iin mesa ndé itándoó pan ìì nùù Dios. Daaní, inga ladu mà nduuú vehe ndé cachí-nè nduuú vehe chicá ìì.

**4** Te icúmí lugar mà mesa oro ndé sahmí-né inciensu, te yucán íá stná caja ìì xíley mà, idáducán iin chìdídà oro. Te ini caja mà inácáá iin quìdi oro ndé ñuhú comida nani maná, te inácáá stná vara xi Aarón nì cana ita. Daaní, ñuhú stná ndúì tabla yùù ndé itándiaa palabra xi ley mà.

**5** Te dìquì caja ìì mà xí-itasisi ángel ndiaha nani querubín, itaníní ndixìn-né dìquì-nú, te tìxi ndixìn-némà nì sanduu lugar ndé nìsa xicahnú ini Dios sàhà cuàchi nèhivì. Doco viichi có-cùsáí càhàn cuàhà gué` xì-nsiá sàhà nsidaámà.

**6** Pues nì nsihi nì cuyucun nsidaa iñàha ini veheñùhu sìcoto mà, dandu nsiquívì nìsa sahàn dùtù ini cuartu primeru mà ñà-quida-ne chuun icúmí-né quida-ne.

**7** Doco cuartu ùì iá chicá inì-xima, còó; cuiśi dùtù chicá cusáhnû nduuú ana quíhvi inì-xima, doco cutu iin quívì cada cuìà quíhvi-ne, nihí-né nìì (quisì) sáha-ne sàhà cuàchi mii-né xì sàhà stná cuàchi nèhivì dava ga, divi cuàchi nì quida-ne cóní sáha-ne cuenta.

**8** Pues sàhà-ñá ducán nì ndacu nuù nèhivì sànahama, seña nduá nì cachitnùhu Espíritu ìì ñà-tayóo permisu yàha nèhivì ndè lugar chicá ìì xí-yá na

quívì xichúûn vá-né vehe ìì primeru mà.

**9** Pues cunaha-nsiá, iin ejemplu nduuú nsidaa ley xi veheñùhu yucán sàhà-ñá cundaà ini ndohó nècuàchì tiempu vichi. Vàchi cachí ley mà ñà-xiñùhù dòcò-ndà cuàhà iñàha (veheñùhu), te cahmi stná-ndà quisì nduuú promesa xi-nda. Doco mate ducan ni cahvi-ndayá, mà cúí dacúxíoámà cuàchi-nda nùù sàxìnítñùní-ndà.

**10** Vàchi cuisì cähàn ley mà sàhà índù comida xiñuhu cuxi-nda, te ò índù ñà-coho-nda, ò nansa icúmí ndoo traste xi-nda, xì nansa icúmí-ndá cuchi-nda; cuisì sàhà ñà-ìá ñuhiví yohó-ní cähàn ley mà. Vàchi nì chitnùní ini Dios ñà-cuisì cundiaàmà nùù-ndà dècuèndè quívì quee inga ley saa xí-yá.

**11** Doco vichi sà-ìá Cristu, te mii-yá nduuú-yá dùtù xi-nda sàhà-ñá cui nìhítáhvì-ndà ñà-ndiaha ñi xí-yá. Te xinúcuáchí-yâ ini iin veheñùhu có-ìá ñuhiví yohó, vàchi màdì ndahà nèhivì nì cuyúcàñ, ñàyùcàndùá chicá ìì-ñá, te chicá ndiaha stná.

**12** Te mii-yá, iin xichi-ni nì quíhvi-ya ini lugar chicá ìì yucán, doco màdì nìì chelù, ò nìì litú nduá nihí-yá nì quíhvi. Còó; divi nìì mii-yá nduá nì sàha-ya, te sàhámà vatùni nì nìhí-yá nansa càcu dahuun-nda nicanicuahàn.

**13** Vàchi nèhivì (antes), nú sànì quida-ne iin falta nùù ley xi-ne, te có-ìá ndoo ga-nè (nacua cachí ley mà), dandu xíhì buey, o xíhì litú, te xíxìn stná iin chelù dìhí, te nandúú-si nahi mii yàà. Dandu sódò nsìquìn dùtù nìì quisì mà, xì stná yàà mà dìquì nèhivì mà, dandu ñà-sànì ndañuhu falta xi-ne cundua. Sànì ndundoo-ne iyuhu, mate cuisì cuerpu xi-ne, (màdì anima-nè).

**14** Te nú ducán nìsa (quida nèhivì xì nìi quisì), dandu na cuahà gá más ndiaá nìi Jesús sàhà-ñá ndoo cuàchi anima-ndà, nsidanicuú cuàchi cuàhàn dandáñuhú dahuun xi-nda ni cuí. Vàchi sàhà-ñá itiácú anima-yà nicanicuahàn, ñàyùcàndùá nì sàha-ya meru vida xi-ya ña-cundua na iin promesa; te promesa ndiaha ndisa nduá, vàchi còò ni-iin cuàchi ni quidá-yá. Pues sàhà nsidaájàn, sàvàtùni cunucuachi víi-nda nùù mii-yá íá nicanicuahàn.

**15** Vàchi sàhà ñà-ndùá nì quida (Dèhemani-yá) Jesús, nì sàha-ya inga ley saa xí-yá sàhà ñà-vàha xi-nda. Mate ní quida nèhivì falta ñà-cónì chívàha viì-né ley primeru mà, doco nì xìhi Jesús nì dànaá-yá sàhà nsidaa falta mà, te vichi vâtùni cundiatú anima nsidaa ana caná-yá; vâtùni nìhítáhvì-né ñà-vàha xi-ya dècuèndè nicanicuahàn.

**16** Cunaha-nsiá, nú cuní-ndà ndutahví dèhe-nda biene xi-nda, dandu tiaa-nda iin tutu cachí nansa ndutahví-né. Doco fuerza cundiatu-ne dècuèndè nú sàni xìhi-ndà,

**17** vàchi mate sàni tiaa-nda tutu mà, mà cùndiáá` dècuèndè cachi sàà cui-ndà; có-ndiàá` na itiácú ii-ndà.

**18** Ñàyùcàndùá, na ní sàha Dios ley sànahá ma, nì chitnùní stná ini-yà ñà-cui quisì, te cuitià nìi-sí.

**19** Vàchi (ducán cachí nùù tutu ii), nì nsihi nì cachitnùhu Moisés xì nèhivì nsidaa palabra nduú ley mà, dandu nì tnii-ne idì cuahá, xì yùcù nani hisopo, te nì dàndàxín-néà xì nìi chelù xi nìi sìmbee, te nì dàcà stnahá nsidaámà xì tècuíí, dandu nì sòdò nsìquìn-né ndutè mà dìquì libru ii xí-yá, xì dìquì nsidaa strá nèhivì itá yucán.

**20** Te nìi cachi-nè: “Sàhà nìi yohó sàni saquin Dios

iin ley ñà-chivàha-nsia vichi".

**21** Daaní, davani nì sòdò nsìquìn stná-né nìì mà inicutu ini veheñùhu sìcoto mà xì nùù stná nsidaa còhò xichúún dùtù nùù chuun xi-ne.

**22** Vachi cachí ley mà ñà-casi nsidaa iñàha icúmí còdò nìì mà icà-xí, te ducán ndundoa nùù Dios. Vachi cunaha-nsiá, mà sáà-yà cuicahnú ini-yà sàhà ni-iin cuàchi-nda nú còò nìì nì xitià.

*Nansa nì sàha Jesucristu vida xi-ya sàhà-ñá cuxio cuàchi-nda*

**23** Ñàyùcàndùá, na sácuàhàn Moisés dahìi-né veheñùhu sànahma, vátuni nì xichuún-né nìì quisì, vachi veheñùhu ñuhìví yohó-ní nì sandua, te cuiì ejemplu uun nì sanduu stná, cónì sándúá veheñùhu ndisa xi-ya íá ansivi. Doco meru vehe ìì-yá íá yucán, promesa chicá ndiaha xiñuhá, màdì cuiì nìì quisì.

**24** Ñàyùcàndùá, vichi sàni nasaa Jesús ndè meru ansivi ñà-màcuìñ-yà nùù Dios sàhà-ndà. Màdì veheñùhu ñuhìví yohó nduú lugar ndé nì nasaa-yà, còo; vachi cuiì ejemplu uun nduú veheñùhu ñuhìví yohó, có-ndùú ndisa-ña vehe ìì nì quidavàha mii-yá ansivi.

**25** Dùtù cusáhnú raza-ndà Judea, na quíhvi-ne ini cuartu chicá ìì xí veheñùhu, nìì (quisì) nihí-né sáhàn, màdì nìì mii-né. Te cuià cuà quidá-né ducán. Doco Jesús, còo; có-xiñùhù cuàha-ya vida xi-ya cuàhà xichi, còo.

**26** Vachi nú ducan ni cündúá, dandu cuàhà gá xi-chi icúmí-yâ ndoho-ya dècuèndè na ní sàcòo ñuhìví xì ndè vichi ni cuí. Doco còo, vachi na ní xìnu tiempu antes, dandu nì quixi-ya ñuhìví yohó, te nì sàha-ya vida xi-ya, doco cuiì iin xichi-ni nì

xìhi-yà, vàchi nì dànaà nsìhí-yá sàhà-ndà, te nì nìhi-yá nansa cuxio dahuun cuàchi-nda.

<sup>27</sup> Vàchi divi nacua icúmí nsidaa nèhivì sàà-nè cui-nè iin xichi, te después nsidandaà Dios sàhà-né,

<sup>28</sup> divi ducání stná Cristu, iin xichi-ni nì sàha-ya vida xi-ya nì nacuida-ya cuàchi cuàhà gá nèhivì. Dandu después icúmí-yâ naxicocuîn-yà ñuhìvì yohó, doco màdì gá sàhà-ñá (ndoho-ya sàhà) cuàchi-nda; còó. Cunaha-nsiá, divi sàhà ñà-càcu nsidaa ndohó nèhivì ndiatú naxicocuîn-yà cund-uamà.

## 10

<sup>1</sup> Ley sànahma ma, màdì meru ñà-chicá ndiaha ñí xí Dios nì sàndúú ndisa; cuisi nì cachitnùhu uan ñà-después icúmí quixi ñà-ndiaha ñí ndisa xi-ya. Ñàyùcàndùá, mate nicanicuahàn dócò ñí-né promesa cachí ley mà, te cuìà cuìà quidá dùtù ducán, doco mà cuí ndoo cuàchi nèhivì sähàn nùù (veheñùhu) sàhámà.

<sup>2</sup> Vàchi nú jaan, dandu mà cuáha ga xì promesa mà, vàchi mà dándóhô gá cuàchi nèhivì sàxìnítñùní-nè nì cuì.

<sup>3</sup> Doco vichi, sàhà-ñá cuìà cuìà sáha ìì-né promesa (cachí ley) mà, ñàyùcàndùá nsinúú ini-nè iá ìì cuàchi-ne.

<sup>4</sup> Vàchi sàhà nìì buey, ò nìì sìmbee, mà nunca cui cuxio cuàchi ni-iin nèhivì.

<sup>5</sup> Ñàyùcàndùá, na ní quesaa Jesucristu ñuhìvì yohó, dohó nì cachí-yá xì Yuamánì-yá:

Mii-ní, màdì promesa nduá cuní gà-ní cuàha nèhivì mii-ní. Màdìa cui quisì coco gà-si nùù-ní

nduá cuní-nî. Còó. Ñàyùcàndùá vichi sàni quidayucùn-ní iin iquìcúñú cucumí.

**6** Vachi màdì quisì nì xixìn, ni màdì inga clase promesa sàhà cuàchi nduá cudûi inì-ní sàhà-xí; còó.

**7** Dandu yùhù, nì cachì: “Yohó växi ñà-quida ndise cumplir ñà-ndùá cuní-nî, nacua cachí tutu iì sàhí, Dios mío”.

**8** Cunaha-nsiá, jaàn nì cachi Dios ñà-có-cùdûi gá ini-yà sàhà promesa sáhatahvì nèhivì, ni có-cùdûi gá stná ini-yà sàhà quisì sahmí-né; còó, có-cùdûi ini-yà sàhà ni-iin ñà-jaàn nì sàha-ne sàhà cuàchi-ne, mate divi nduá cachí ley (primeru-mà) cuàha-ne.

**9** Daaní, después nì cachi Jesucristu: “Yohó växi ñà-quida ndise cumplir ñà-ndùá cuní-nî, Dios mío”. Pues ñà-jaàn cuní cachi cuàhàn-yà dandáñuhú-yâ ley primeru mà, te caquin-yà inga ley saa xí-yá.

**10** Te sàhà-ña nì quida ndisa-ya nsidaa ñà-ndùá nì ndacu nuù-yá, ñàyùcàndùá vâtuni nduhii dahuun anima-ndà, vachi nì sàha-ya iquìcúñú-yà nahi promesa ñà-danáà-yá sàhà-ndà. Iin xichi-ni nì quida-ya ducán, doco nicanicuahàn cundiaà.

**11** Quìvì vichi itá dùtù raza-ndà, quidá-né chuun xi veheñùhu xi-ne; te nsiquívì sáha-ne cuàhà xi-chi promesa xi ley mà, mate mà nunca dacúxíoá cuàchi-nda.

**12** Doco Jesús, còó, iin xichi-ni nì dànáà-yá sàhà cuàchi-nda, te nicanicuahàn cundiaàmà, dandu nì sàcòo-ya ladu cuahá Yuamánì-yá,

**13** te ndiatú-ní-yá dècuèndè cundee dahuun-yamà nùù nsidaa ana xiní ùhì xì-yá, te cusahnú-yá nùù-né.

**14** Vàchi iin xichi-ni nì dànaà-yá (sàhà cuàchi-nda), dandu nicanicuahàn icúmí ndee vàha nsidaa ana sàni ndoo cuàchi anima-xi.

**15** Te divi ducán cachí stná Espíritu lì xí-yá. Vàchi primeru nì cachí Stoho-ndà Señor palabra yohó:

**16** Tucu coo ley saa icúmí cuàhi nècuàchimà quìvì nùù-xí, cachí, vàchi meru ini anima-nè icúmí nacoo dahuin ley mà; meru ini sàxìnítñuní-nè icúmí chihia.

**17** Dandu después cachí-yà:

Ndè nicanicuahàn mà nunca nsinuu ga inì sàhà cuàchi-ne.

**18** Ñàyùcàndùá, cunaha-nsiá, nú sàni ndutu dahuun cuàchi-nda, còò gá necesidad cuàha-nda ni-iin ga promesa ñà-danáà xì sàhà-ñá.

**19** Sàhà ñà-jaàn, có-yûhî gà-ndà datnátuu-nda anima-ndà nùù Dios, mate iá-yà lugar xi-ya ndé chicá lì, vàchi sàhà nìì Jesús sà-nùná ichì, ñánì.

**20** Na iin ichì saa nduá, te divi mii-yá nì quidayucun xán, vàchi sàhà-ñá itiácú ndiaha-yá, ñàyùcàndùá iá ichì mà. (Antes iin sícoto nìsa sadí nihni ndé nduú lugar chicá lì xí Dios, doco) sícoto mà, ejemplu sàhà cuerpu xi Jesús nì sandua, (vàchi na ní xìhi-yà), divi sàhà ñà-jaàn nì nìhi-ndà nansa yàha-nda nùù Dios.

**21** Te vichi sà-icúmí-ndá iin dùtù ndiaha chindéé xí nsidaa ndohó ana nduú dèhe ndisa-ya.

**22** Ñàyùcàndùá, màsà yûhî-ndà datnátuu-nda anima-ndà nùù-yá. Iin-ni ni cúníhnú ndisa ini-ndà mii-yá; ni cúníndísâ víi-ndayá, màsà cúcáhán-ndá a jaan á coó. Vàchi sàhà-ñá nì xitià nìì-yá, ñàyùcàndùá sàni ndundoo sàxìnítñuní-ndà,

te có-dàndòhó gá`-ndó; te ducán queámà na ian sàni xichi-nda tècuíí limpiu.

### *Màsà nándodó-nda ichì-yá*

**23** Pues sàhà nsidaa ñà-jaàn xiñuhu cunchicùn viì-ndà ñà-ndùá xiníndísá-ndá; iin-ni ni cúníhnú vàha ini-ndà ñà-jaàn. Màsà dáma sàxìnítñuní-ndà, vàchi sàni sàha-ya palabra xi-ya, te mà dándáhvì-yàndó.

**24** Te xiñuhu stná nanducu-nda nansa nacuàhandee stnahá ini-ndà sàhà-ñá chicá más ni cúcúú stnahá ini-ndà sàhà-ndà, te quida viì-ndà xì ñanìtnaha-nda.

**25** Ni másà nácóó-ndá ñà-nataca-ndà na ian quidá dava nèhivì. Còo; vichi chicá xiñuhu cunuù stnàhà-ndà, te nacuàhandee stnahá ini-ndà, vàchi sà-ìndéhe-nda chicá sà-cùyátní quìvì (naxic-ocuñin-yà).

**26** Vàchi cunaha-nsiá, nú sàni cundaà vàha ini-ndà nansa iá ichì ndàcuisì-yá, doco quidá canúú fi-ndà cuàchi-nda, dandu còo cá ni-iin promesa cui danáà xì sàhà-ndà.

**27** Ndé cuisì-ní ndóo ga ñà-yùhí cuaá-ndà, vàchi vàxi castigu cahnú, vàxi ñuhu níhi coco nsidaa ana có-ndòo ladu xi-ya.

**28** Nèhivì sànhaha, nú ni cahíchì ini-nè ley xi Moisés, dandu fuerza cui-nè nú ndoó ùì ò ùní testigu cachí nansa ni cuu, te nú ducán, dandu còo iin ni cuhí ini xì-né na ní xihì-né.

**29** Doco nú meru Dèhemaniì Dios nduú ana cahíchì ini iin nèhivì, dandu ¿nansa tuxí inì-nsia cuu? ¿Amádi cuàhà gá más castigu icúmí-nê nìhì-né? Vàchi nú có-quidáñuhú-nê ñà-nì xitàì nìi ndiaha-yá, dandu cahnú sàstnùhù coo castigu

xi-ne, vàchi sàhà nìi mà nì ndoo anima-nè, te sàhà stná mà nì saquin Dios iin tratu xì-né. Daaní, stná Espíritu lì xí Dios, gracia nì quida stná-yà xì nècuàchimà, doco nú vichi cutu ni cahíchì ini-nè nsidaámà, dandu ndahví-nè.

**30** Ináhá-ndá ñà-divi Dios nduuú ana nì cachí xì-ndà dohó: “Mií quidá tocar nachitacùhá sàhà falta xi nèhivì; còò cá ana icúmí nacuàha xi-né castigu”. Te cachí stná (tutu ìi) ñà-divi mii-yá icúmí-yá nsidandaà-yà sàhà cuàchi nèhivì xí-yá.

**31** Cunaha-nsiá, tnùndoho cahnú cundua nú ni níhi nèhivì castigu nùù ndahà Dios ía nicanicuahàn.

**32-33** Doco mii-nsiá, xiñuhu nsinuu ini-nsià nansa nì cuu xi-nsiá quìvì primeru na lácà nì dàtnúù-yà sàxinítñuni-nsià, cuàhà tnùndoho nì yàha-nsia. Dava xichi nì canàhá nèhivì xì-nsiá, te dava xichi nì dàndòhó stná-nè mii-nsiá nùù tàcá nèhivì. Te dava xichi cuiisi-ní nì quida-nsia acompañar nècuàchì nì ndoho ducán, doco calma nì quidandee inì-nsia sàhà nsidaámà.

**34** Te na ní sàcùndiadi stná compañeru-nsià, dandu nì indehè ndahví-nsiànè; te na ní candiaa nèhivì biene xi-nsia, (cónì cùhúún inì-nsia), còó, duha nì cudii inì-nsia, vàchi ináhá-nsiâ, ndè gloria xi Dios chicá cuàhà iñàha icúmí-ndá, te chicá ndiaá` mà, vàchi nicanicuahàn cunaha-ñá.

**35** Ñàyùcàndùá, iin-ni ni cúníhnú vàha ini-ndà (ichì-yá), mäsà nácóó-ndáñâ, vàchi iin ñà-vàha cahnú icúmí-ndá níhi-ndà nùù-yá.

**36** Iin-ni ni cúnchícùn cuéyàà-ndà ichì mà, vàchi nú sàni nsihi nì quida-nda nsidaa ñà-ndùá cuní Dios quida-nda, dandu níhi-ndà ñà-ndiaha îì sàni cachí sahnú-yá xì-ndà.

**37** Vachi dohó cachí tutu ìì;  
Cunaha-nsiá, icúmí-yâ naxicocuîn-yà: làcà sacu  
tiempu cumáni gá; mà cuéé gà-yà.

**38** Te (cachí stná-yà): “Nèhivì vàha xi, nú xiníndísâ  
vàha-ne yùhù, dandu nìhì-né vida ndiaha. Doco  
nú ni ndédumá ini-né, dandu ni-iyuhu mà ndoo inì  
sàhà-né”, cachí-yà.

**39** Doco ndohó, có-ndùù-ndà nèhivì ndedumá  
ini-xi, vachi nú jaan, ndañuhu anima-ndà. Còó,  
nèhivì xiníndísâ nduu-nda, ñàyùcàndùá icúmí-ndá  
càcu-nda nùù-yá.

## 11

### *Xiñuhu cunindisá víi-nda*

**1** Nú ndisa xiníndísâ vàha-nda Dios, dandu cuní  
cachàmà ñà-nìhnú cuisì ini-ndà icúmí cuu ndisa  
ñà-ndùá ndiatu-nda. Te nú xiníndísá-ndá ducán,  
dandu quidá stná-ndà cuenta na ian sà-ìá ndisa  
ñà-tàñáha ga cuninùù-ndà.

**2** Te divi ñà-jaàn nduú stná ñà-ndùá nìsa quida  
xìì-ndà sànahá, nì xinindisá-né mii-yá, te nì ndee  
vàha-ne nùù-yá.

**3** Ndohó, xiníndísá-ndáyâ, te sàhajàn vâtuni cun-  
daà ini-ndà nansa nì quidavàha-ya ñuhiví, cuisì nì  
càhàn-yà, te nì sàcòa; ñàyùcàndùá, indéhe-nda íá  
ñuhiví vichi, doco màdì ñà-túí cundehè-ndà nduá  
nì tuyucàn; còó.

**4** Daaní, Abel, na ní sàha-ne Dios promesa xi-ne,  
chicá nì sandiaàmà nùù promesa nì sàha Caín.  
Te ¿índù chuun chicá ndiaámà? Divi sàhà-ñá  
nì xinindisá nècuàchímà mii-yá. Ñàyùcàndùá, nì  
cachi-yà: “Sàní ndee vàha Abel nùí; cudíi inì  
sàhà promesa xi-ne”. Ñàyùcàndùá, mate còò cá

Abel mà, doco dècuèndè vichi íá ìì fama-nè ñà-nì xinindisá-néyà.

**5** Daaní, Enoc tu, nì xinindisá stná-nè mii-yá, te vivu nì sàà-nè nùù-yá, cónì xíhi-nè, nì ndañuhu uun-ne (nùù nèhivì), vachi sàhà poder ndiaha xí Dios nì ndiachi-né dècuèndè ndé íá-yà. Te cachí tutu ìì, ducán nì cuu xi-né ñà-nì cudiì guá ini-yà sàhà-né.

**6** Doco nú có-xìnídísá-ndá, dandu mà nunca cudiì ini-yà sàhà-ndà. Vachi nú cuní-ndà sàà-ndà nùù-yá, dandu fuerza cunindisa-nda íá ndisa-ya, te seguru datnúù-yà sàxìnítñùní nsidaa ana nandúcú ndisa-xi-yá.

**7** Daaní, stná Noé, nì xinindisá stná-nè mii-yá na ní cachitnùhu-ya xì-né ñà-ndùá icúmí cuu quívì nùù-xí; ñàyùcàndùá, nì quida-ne ñà-ndùá nì cachi-yà, nì quidavàha-ne iin barcu cahnú sàhà-ñá càcu-ne, mii-né xì stná nèhivì vehe-ne. Ducán nì quida-ne, te ñà-jaàn claru nì tui ñà-cónì quídá víi dava ga nèhivì ñuhiví. Doco mii-né, nì ndee vàha-ne nùù-yá ñà-nì xinindisá-néyà.

**8** Daaní, stná Abraham; nì xinindisá stná-néyà, te ñàyùcàndùá nì quee-ne cuàhàn-nè na ní cana-yanè ñà-cùhùn xìcà-né inga ñuu ndé icúmí-né sàà-nè cunduu-ne stoho nsidaa ñà-ìá yucán. Ñàyùcàndùá, nì inini-ne ñà-ndùá nì ndacu nuù-né, mate có-cündáà ini-né índù cùhùn-nè.

**9** (Dandu nì sàà-nè) ñuu ndé nì cachi Dios xì-né mà. Yohó te yucán nì ia chii-né ñuu mà, nihnu ini-né nduú-né nècuàchì inga ñuu, doco siempre iin-ni xiníndísâ víi-néyà. Cuisì vehe sìcoto nì sanduu vehe-ne, te divi clase vehe yucán nìsa xichuún stná (dèhe-ne) Isaac, xì stná (dèheñani-né) Jacob.

Cunaha-nsiá, stná nècuàchì yucán, iin-ni nì sandiatu stná-nè cuu xi-né ñà-ndùá nì cachi Dios xì Abraham antes.

**10** Vachi nècuàchìmà, (na ní quee-ne ñuu-nè), nandúcú-nê iin ñuu sàni quidavàha-ya; vachi ni-hnú ini-nè ía iin ñuu nì chitnùní ini mii-yá coo, te fuerte ndisa cimientu xan.

**11** Daaní, stná (ñahàdihí-nè) Sara, nì xinindisá stná-nè mii-yá. Mate sáyâha ga sahnú-né, doco nì nìhítahví-né valor ñà-coo iin méè xi-ne, vachi antes sàni cachi sahnú Dios xì-né, te ñayùcàndùá nì tùinuù iin dèhe-ne, vachi xiníndísâ-né mà nunca dandahví-yànè.

**12** Ñayùcàndùá, mate sàsàhnú cuàha Abraham, doco nì là iin dèhe-ne, te sàhà imindaa dèhe-nemà nì sàà-nè nì sàcùnduu-ne yohòtéhè cuàhà gá mil nèhivì; cuàhà sàstnùhù nèhivì nì nanduu-ne nahi cuàhà sìtnúù ansivi, ò ñusì ndiquin yuhù mar, vachi mà cùì nandiahvia.

**13** Cunaha-nsiá, nsidaa nècuàchì sàni nacani xì-nsiá sàhà-xímà, iin-ni nì xinindisá víi-né mii-yá dècuyèndè nì xìhì-nè. Te mate cóni sàà-nè cun-inuù-né cuu ndisa ñà-ndùá nì cachi Dios xì-né, doco iin-ni nì xinindisá-né, mate tàyóa, te nì cudii ini-nè sàhà-ñá, vachi (nì cundaà ini-nè) màdì ñuu ndisa-ne nduu ñuu-nè ñuhiví yohó, ñayùcàndùá nì cachi-nè xì nèhivì ñà-cuisì-ní yáha uun-ne ñuhiví yohó.

**14** Te nú ducán cachí nèhivì, dandu náhà claru inga ñuu ndua nandúcú-nê, iin ñuu ndé cunduu ñuu ndisa-ne.

**15** Te nú cuàhàn-nè nsinuu ini-nè ñuu-nè primeru nì cùí, dandu vihini naxicocuñ-nè yucán.

**16** Doco còó, cóni núhù-nè, vàchi nì cuni-nè cundoo-ne iin ñuu chicá ndiaha, divi ñuu mii-yá íá ansivi. Te sàhà-ñá (nì xinindisá-né ducán), ñàyùcàndùá có-ndùcáchán-yá cachí-yà ñà-ndùú-yá ana cahvi-né, vàchi sàni quidayucun-yá iin ñuu (ndiaha) ndé cundoo-ne (xi-yá).

**17** Daaní, después, nì cachi Dios xì Abraham ñà-nì cuáha-ne dèhe-ne Isaac cunduu-tè iin promesa. Ducán nì quida-ya sàhà-ñá cundaà ini-yá a cunini viì-néyá, á coó. Te (nì quida-ne cumplir), nì xinindisá-né mii-yá, dispuestu nì ìa-ne ñà-cunduu dèhe-ne promesa, mate mindaa-té nùù-né, te mate antes sàni cachi sahnú Dios xì-né

**18** ñà-divi nùù tèchii Isaac mà icúmí quee cuàhà descendencia xi-ne.

**19** Doco nì cundee ini-nè ñà-vàtùni danátiácú-yàte nú ni cui-te. (Te ñà-nì càcu-tè) nì ndòo-tè vivu nùù-né, ñàyùcàndùá vátùni quida-nda cuenta na ian ndisa, sàni natiacù-te.

**20** Daaní, después (nì cundaà ndisa inì-xi) ñà-xìnídísá stná Isaac mà mii-yá, vàchi cuàhà gá ñà-ndiaha ùì nì cachitnùhu-ne xì (ùì dèhe-ne) Jacob xì Esaú sàhà nansa icúmí cuu xi-né quìvì nùù-xí.

**21** Daaní, Jacob mà, nì xinindisá stná-nè mii-yá, (ináhá-ndá), vàchi na sá-ìtúú cuàhàn-nè cui-nè, dandu nì càhàn-nè xì iin iin dèhe José, nì cachitnùhu-ne xì dèheñani-né mà ñà-icúmí-tê nìhi-té cuàhà ñà-vàha ndiaha nùù Dios. Ducán nì cachi-nè, naquímánì-né Dios, te itúú-né nùù bastón xi-ne.

**22** Daaní, José mà, nì xinindisá stná-nè mii-yá, (ináhá-ndá), vàchi na sá-ìtúú cuàhàn-nè cui

stná-nè, nì cachi-nè ñà-seguru icúmí caquee libre nsidaa nècuàchì raza-nè Israel nùù ñuu Egipto. Te nì nacoo stná-nè órden nansa quida nèhivì xì iquicúñú-nè nú sàni xihì-nè.

**23** Daaní, stná yuadíhí Moisés, nì xinindisá stná-nè mii-yá na ní tùinuù dèhe-ne mà. Te nì caxini-nè cuahani iá-vè, ñayùcàndùá mate sàni dàndàcú rey cui-vè, doco cóni yúhí-nè; ùní yòò nì ia dèhé-vè nì quida-ne.

**24** Daaní, stná Moisés mà, nì xinindisá stná-nè mii-yá, te sàhámà na sánì sahnu-ne, cóni cùní-nè cachi gà nèhivì ñà-díhi-né nduú dèheyoco rey.

**25** Còó, chicá nì cudìi ini-nè cùhùn-nè cutnahá-né xì nèhivì xí Dios, mate cuáhà gá nì ndòhó-né, te màdiá ndòo-ne (ndé iá-nè), te quida-ne ñà-vico sìiquini iá ñuhiví yohó, vàchi cuisì sacù-ni tiempu coo ñà-vico ma.

**26** Chicá nsiha ichí Cristu ni cúnchícùn-nè nihnu ini-nè, mate ni cähichì ini nèhivì-né; te cóni xího stná-nè ñà-cuicà ñuu Egipto yucán, vàchi iin-ni nihnu ini-nè ñà-cuisì nùù Dios icúmí-né nìhítáhvì-né cuáhà ñà-ndiaha ïí.

**27** Daaní, na ní quee-ne ñuu Egipto mà cuáhàn-nè, divi sàhà-ñá xiníndísâ-né mii-yá nì sandua. Ni cóni yúhí-nè ñà-nì xìdà guá ini rey dandacú yucán, vàchi iin-ni nchícùn viì-néyà na ian xinínùù-néyà, mate có-tùí-yá indéhe-nda.

**28** Daaní, ñà-sàni xinindisá-né mii-yá nduú stná na ní quida-ne vicò pascua primeru, mii-né xì nèhivì raza-nè, te nì dàcáa-ne nìì (lelù icà yehè-né) sàhá màsà cúí dèhe sahnú-né quida ángel yàha yucán.

**29** Daaní, na ní yàha-ne Mar Cuahá, te nì nduhichí cahà mar mà nahi ñuhù íchî, divi sàhà-ñá nì xinindisá-né Dios nì sanduu stná-mà. Doco tè-ñuu Egípto, na ní cuni stná-te yàha-tè yucán, dandu nì càhà nsihi-tè.

**30** Daaní, sàhà-ñá nì xinindisá stná nèhivì raza-ndà mii-yá, ñàyùcàndùá nì nacununduu-nè ñuu Jericó ùsà quìvì, te nì caà nama ndiadí nùù ñuu mà.

**31** Daaní, stná nècuàchì ñahà nani Rahab, mate cuàhà tiàa nì xìcanuu xi-né (antes), doco nì sàà-nè nì xinindisá stná-nè mii-yá, vachi na ní techuún Moisés iin ùì tiàa ñà-nacunì-te nansa iá ñuu nècuàchimà, dandu nì chindee-néte. Ñàyùcàndùá, cóni xíhì-nè nahi nèhivì dava ga có-xìnindísâ.

**32** Pues vichi có-xiñùhù cachi guè (sàhà nèhivì sànahma ma), ni mà sáà stnái nacani nsihi xì-nsiá sàhà nsidaa-né, divi sàhà Gedeón, xì sàhà Barac, xì Sansón, xì Jefté, xì David, xì Samuel, xì sàhà stná dava ga nècuàchì nìsa cahàn cuenta xi Dios.

**33** Cunaha-nsiá, divi sàhà-ñá nì xinindisá nsidaa nècuàchimà mii-yá, (ñàyùcàndùá nì quida-ne cuàhà obra ndiaha). Dava-ne nì cundee-né nùù nsidaa nèhivì ndoó inga ñuu. Dandu nì cusahnú ví-né, te nì nìhi-né ñà-vàha nì cachi sahnú Dios xì-né. Te dava-ne nì càcu-ne nùù nsicaha, cóni sàxí-siné.

**34** Te dava stná-nè, nì cundee-né nùù ñuhu xíxìn, cóni quídá dañuà xì-né. Te dava-ne nì càcu-ne nùù nèhivì cuàhàn cahnì xì-né xì espada nì cùí. Stná nècuàchì còò fuerza xi, nì xinindisá stná-nè mii-yá, te nì ndufuerté-nè, vátùni nì nacuàhandee ini-né, te na ní caquixi soldadu inga ñuu, vátùni nì chindee-né mii-né, te nì taxi-né nsidaa témà.

**35** Stná nècuàchì ñahà, nì xinindisá stná-nèyà, te ñàyùcàndùá nì nìhitáhvì dava-ne nì natiacu iin nèhivì vehe-ne. Doco dava stná nècuàchìma, nì dàndòhó nèhivì-né, te nì xìhì-nè; vihini dacácu-tèné nì cùí (nú ni nácóó-né ichì-yá); doco còó, cóni quìdá-né ducán, vàchi cuní-né nìhitáhvì-né iin ñà-vàha chicá ndiaha, divi ñà-natiacu-nè.

**36** Daaní, dava stná nècuàchì sànaха ma, cuàhà gá nì sàcùndiaa nèhivì-né, te nì ñàhnì cuií stná-nè. Te dava stná-nè, nì sàcùnuhni stná-nè cadena, te nì sàcùndiadi-nè.

**37** Te dava stná-nè, nì sahnì nèhivì-né xì yùù, ò machete. Te dava-ne, serruchu nì quedava-ne. Cuàhà gá nì candoho-ne nì quida nèhivì. Ñàyùcàndùá, yohó te yucán nì xicanuu ndahví-nè, nìsa idàhvi-ne xì cuisì iin riì ò sìmbee, vàchi ndahví dahuun-ne, cuàhà tnündoho nì xini-nè; quini nì dàndòhó nèhivì-né.

**38** Nì xicanuu ndahví-nè yucù dàñá, ò inga xaan ndé còò nèhivì, te yucán nì caquidì-nè ini cueva, ò ini iin chìcòhò cahnú. Ducán nì cuu xi-né mate chicá ndiaá-nè nùù nsidaa gá nèhivì ñuhiví.

**39** Doco nsidaa nècuàchì sànaха ma, mate ní nìhi-né nì ndee vàha-ne nùù Dios ñà-nì xinindisá-néyà, doco cóni nìhitáhvì-né ñà-ndiaha ñì nì cachi-yà (xì xìi-ndà) antes.

**40** Còó, vàchi sàhà-ñá nihnu stná ini-yà ndohó, ñàyùcàndùá nì chitnùní ini-yà ñà-dècuéndè quìvì vichi coo iin ñà-chicá ndiaha nìhitáhvì-ndà, dandu iin-ni nacuatnaha-nda xi nècuàchì yucán cundiatú anima nsidaa-nda.

## 12

*Cuisì Jesús ni cúnđéhe-nda nùù-xí*

<sup>1</sup> Vichi cuàhà sàstnùhù nèhivì (sànaха) sàni nacani xi-nda ñà-ndiaha guá íá (nú xiníndísá-ndá mii-yá). Ñàyùcàndùá, xiñuhu nacoo dahuun-nda nsidaa iñàha sadí xì nùù-ndà. Ni nácóo-ndá nsidanicuú cuàchi quida-nda, vàchi ñà-yùcán nduá dacá xi dìnì-ndà. Iin-ni ni cúnchícùn viì-ndà mii-yá inii vida xi-nda; nacua quidá nècuàchì dadavá stnahá xinú carrera, ducán xiñuhu nacuàhandee ini-ndà.

<sup>2</sup> Iin-ni ni cúnchéhe-nda nùù Jesús, vàchi sàhà mii-yá nì quesaha-nda xiníndísá-ndá ichì-yá, te divi-ya icúmí chindee stná xì-ndà ndè cachi xìnu vida xi-nda. Te mate nchìca cruz nì ndoho-ya, doco cóni ndulócô-yà na ní cahichì ini nèhivì-yá ñà-nì xìhi-yà ducán, vàchi ináhá-yâ, después icúmí-yâ sàà-yà coo-ya contentu. Daaní, (mànuhù-yá gloria), te yucán nì sàcòo-ya ladu cuahá Yua-nda Dios.

<sup>3</sup> Pues vichi xiñuhu nsinuu inì-nsia nansa nì cuu xi-yá, cuàhà gá nì quida quini nèhivì cuáchi xi-yá, doco nì quidandee ini-yà. Ñàyùcàndùá, nsinuu inì-nsia ñà-jaàn, còtó cucahan-nsiá mà cúndéé gâ inì-nsia, te cuhuun inì-nsia.

<sup>4</sup> Vàchi ñà-ndáà nduá, cuàhà lucha fuerte sàni quida-nsia ñà-màsà cúndéé nèhivì cuáchi ma nùù-nsiá, doco ni-iin-nsia tàñáha ga cahnì-né.

<sup>5</sup> Doco nacua indéhí sàni nandòdó-nsiá nansa cachí Dios nùù tutu ìì ndé cahàn-yà xì-ndà na iin yua-nda. Pues dohó cachí-yà:

Hijos míos, màsà cùñáñá-nsiá nú náni-nsia nùù yùhù ana nduú Stoho-nsià Señor; còó, ni màsà cùhúuñ stná inì-nsia nú sàni sàhi-nsià iin conseju tii.

<sup>6</sup> Vàchi Stoho-nsià ndui, te cuú inì sàhà nsidaa-nsiá,

ñàyùcàndùá fuerza nàni-nsia, vàchi nsidaa ana sàni nacàxin ñà-cunduu-ne dèhi, icúmí-nê ñàhnì stná-nè, cachí Dios.

**7** Ñàyùcàndùá, xiñuhu quidandee ini-ndà na náni-nda nùù-yá, vàchi sàhà-ñá nduú ndisa-nda dèhe-ya nduáján. Sà-ñahá-ndá, na cuati-nda, nsidanicuu-nda nì nìhì-ndà conseju nùù yua-nda.

**8** Doco quìvì vichi, nú còò ni-iin conseju níhì-ndà nùù mii-yá, dandu cuní cachàmà ñà-có-ndùú ndisa-nda dèhe-ya, vàchi nsidaa ana nduú dèhe ndisa-ya, ducán quidá-yá xì-né.

**9** Vàchi yua-nda ñuhìví yohó, nìsa danáni stná-nèndó, te nìsa cahvi-ndané. ¿Amádi chicá ndiá ìcà-ndà cundoo stná-ndà sujetu nùù Yua-nda íá ansivi, te ducán nìhì-ndà cutiacu ndiaha-nda?

**10** Vàchi sacu tiempu nì ndòo-nda nùù yua-nda ndoo ñuhìví yohó, te nacua cudû ini-nè, ducán nìsa danáni-nèndó. Doco mii-yá, cuiśi sàhà ñà-cunduu ñà-vàha xi-nda nduá danáni-yàndó, te ducán cunduu ndisa-nda nèhivì iì nahi mii-yá.

**11** Pues ñà-ndáà nduá, có-cùdû ini-ndà na hora níhì-ndà conseju; tnùndoho nduá cahan-nda; doco nú sàni yàha, te sàni sàà-ndà nì cundaà vàha ini-ndà, dandu chicá ndiaha coo vida xi-nda, vàchi chicá vii sàni sàà-ndà nacani ini-ndà.

*Cuàhà gá peligru ndácàn nú cahíchì ini-ndà palabtra cachí Yua-nda Dios*

**12** Ñàyùcàndùá, màsà cún dóó-nsiá cuhúún gá ini-nsia na ian nì còyo ndahàsahà-nsiá; còó. Iin-ni ni nácuàhandee ini-nsià cunià,

**13** micuísí ichì váha-ya nanducu-nsiá sàhà-ñá màsà túcù iin nècuàchì tacútùha vii cacanuu nacua ndiá ìcà-né. Te nú sà-ìá iin ana tacúndáà vàha ini-xi

ducán, dandu nanducu-nsiá nansa ndufuerté anima-né.

**14** Ni cúndóó máni-nsiá xì nsidaa ñanítaha-nsia, te ni cuáhandee stná iní-nsia cunihnu iì iní-nsia nicanicuahàn, vàchi nú có-níhnú iì ini-ndà, mà nunca sàà-ndà cuni-ndà nùù Stoho-ndà Señor.

**15** Te cuidadu ni cúndóó stná-nsià còtó nandòdó-nsiá gracia xi-ya, te sàà-nsià nanduu-nsia nèhivì malu ndedúmá iní-xi, vàchi nacua quidá iin yohò yùcù dàñá, ducán cui quida stná nècuàchì malu, mate imindaa-né, doco vihini cunduu-ne dañu xi cuàhà gá nèhivì.

**16** Nàyùcàndùá, cuidadu cundoos-nsia, còtó coo iin-nsia cùtòó xì ñahà, te ò iin ana có-ndùlócô-xì ichì iì-yá na ian nì quida Esaú sànhaha. Dèhe sahnú nì sanduu-ne, ñàyùcàndùá, icúmí-nê ndutahví-né cuàhà ñà-ndiaha ni cuí, doco nì dama-ne derechu mà sàhà cuisì iyuhu ñà-ndùá nì xixi-ne.

**17** Te ináhá-nsiâ nansa nì cuu xi-né después, cóni níhi-né ndutahví gá-né ñà-ndiaha ma nùù yua-né, mate yáha ga nì cuni-né níhi-néa. Nì sacundahví-né (nùù nècuàchimà), te nì sacu fuerte-né, doco mánícù gá, vàchi cóni níhi-né nansa nadama-ne ñà-ndùá sàní quida-ne mà.

*Tucu iá ñà-ndùá nì xini nèhivì sànhaha na ní sàha  
Dios-né ley primeru*

**18** Vàchi ndohó, cóni tnátuu-nda nùù iin yucù (ñuhiví yohó nacua nì quida nècuàchì Israel sànhaha), vàchi yucù (Sinaí yucán), xíxàñ, te iín tnúú ndúchí, có-tuínúù, te caná fuerte tàchì.

**19** Te nì sivi stná corneta; dandu nì tiacu cáhàn fuerte mii-yá. Docó nèhivì mà, nì sacundahví-né nùù-yá ñà-màsà cáhàn gà-yà xì-né ducán.

**20** Vàchi mānì cúntréé gâ ini-nè quida-ne cumplir palabra nì cachi-yà. Te dohó nì cachi stná-yà: “Màsà náná-nsiá icà yucù jaàn, te ni quisí xí-nsiá, vàchi nú ducán, dandu icúmí-nsiá cahni-nsiási xi yúù, ò xì lanza”.

**21** Cunaha-nsiá, yáha ga nì cayuhí cuaá nèhivì mà na ní indehè-né nansa nì cuu. Dècuèndè stná Moisés nì cachi-nè: “Ndé quidí cuísí ñà-yuhí güë”.

**22** Doco ndohó, còo, vàchi ichì yucù nani Sión sàñi quihin-nda vichi, vàchi yucù yucán nduú ñuu mii-yá ía nicanicuahàn. Te Jerusalén Nsiaha Iá Ansivi, ducán nani stná ñuu mà. Te sàñi sàà stná-ndà ndé ndoó tàcá cuàhà mil ángel xi-ya,

**23** ndenihí vàha-neyà. Te sàñi nacuatnahá stná-ndà xì nsidaa gá nèhivì xínduu dèhe-ya, divi nsidaa ana itándiaa quìvì-xí ndè gloria xi-ya. Te sàñi dàtnátuu stná-ndà anima-ndà nùù mii-yá ana icúmí nsidandaà sàhà nsidaa nèhivì, divi nduú Dios; te vichi iin-ni sàndùú stná-ndà xì nèhivì nì ndee vàha nùù-yá sànaha, doco vichi sàñi nìhì stná-nè nì cundiatú ndiaha stná anima-nè.

**24** Vàchi nùù Jesús sàñi tnàtuu anima nsidaa-nda, vàchi divi mii-yá nduú ana cähàn nihni sàhà-ndà, te nì saquin stná-yà iin tratu saa xi-nda, divi nduú ñà-nì xitià nìì-yá (sàhà-ndà); te cunaha-nsiá, chicá ndiaha quidá nìì-yá mà nùù nìì Abel sànaha.

**25** Ñàyùcàndùá, cuidadu ni cúntréó-nsiá ñà-màsà nácuáa-nsiá mii-yá ana cähàn xì-ndà vichi. Vàchi nú cóñi cácu nèhivì sànaha na ní cahichì ini-nèyà na ní cähàn-yà xì-né ñuhiví yohó, dandu chicá mà cácu ndohó nú cahichì ini-ndà palabra cachí-yà xì-ndà dècuèndè ansivi.

**26** Na ní cähàn-yà antes, fuerte nì tnàa ñuhiví;

doco vichi sàni cachitnùhu-ya xì-ndà inga palabra yohó, cachí-ya: “Inga xichi icúmí datnái ñuhiví. Doco màdì cuisì ñuhiví yohó icúmí tnàa; còó, dècuèndè stná ansivi icúmí tnàa”.

**27** Te na ní cachi-yà palabra mà ñà-inga xichi icúmí tnàa, pues cuní cachàmà ñà-icúmí cuxio nsihisidaa ñà-ndùá nì quidavàha-ya ñuhiví yohó. Doco nsihisidaa ñà-cuàhàn cunaha nicanicuahàn, icúmíâ ndòa.

**28** Vachi ñuhiví iì ndé icúmí-ndá cundoo-nda, mà nunca ndutá. Ñàyùcàndùá, iin-ni xiñuhu naquimanì-ndàyá sàhámà sàhà-ñá vátuni cunucuachi víi-nda nùù-yá nacua cuní-yà quida-nda, te cahvi víi-ndayá; màsà nácuìdiqui uun-nda ichì-yá,

**29** vachi nahi ñuhu níhi nduú-yá, te mà úhì cahmi nsihisidi-ya (ana cahichì ini).

## 13

### *Nansa quida-nda, te cudiì ini Dios sàhà-ndà*

**1** Iin-ni ni cuú stnahá ini-ndà sàhà-ndà na ian iin-ni ñaní xínduu-nda.

**2** Måsà nándodó-nda coo manì ini-ndà xì nèhiví coyo vehe-nda, vachi dava nèhiví, ndé stná ángel xi Dios nì dàyáha-ne vehe-ne, te cóni cúnzáa ini-nè.

**3** Te xiñuhu nsinuu stná ini-ndà compañeru-ndà xíndiadi vehecàa; te ducán quida-nda cuenta na ian cutnáhâ stná-ndà xì-né ndiadí-ndà. Te nú quidá quini nèhiví xì dava ga compañeru-ndà, dandu cundehè ndahví stná-ndà nècuàchimà, vachi na nèhiví nduú stná-ndà, te vihini cuu stná xì-ndà ducán iin quìvì.

**4** Daaní, xiñuhu quida tnùñuhu stná-ndà xì nècuàchì vehe-nda. Màsà quídá-ndá ni-iin falta xì inga nèhivì. Vàchi iin castigu fuerte cuàha Dios ana nchícùn xì ñahà, te ò ana cähàn xì nècuàchì có-ndùú nècuàchì vehe-xi.

**5** Màsà xího-nda cucumi-nda ñà-cuìcà ñuhivì yohó. Nacua sà-icúmí-ndá, xì ñà-jaàn-ní ni cündóó-ndá contentu, vàchi sàni cachi-yà: “Yuhù, mà nunca nandòdí mii-nsiá. Mà nunca nacoo nihni mii-nsiá”.

**6** Ñàyucàndùá, vätùni cähàn ndee-nda, cachí-ndà:

Divi Stoño-ndà Señor nduú ana chindéé xî. Mà yuhí, vàchi còò ni-iñàha cui quida nèhivì xî’.

**7** Daaní, xiñuhu nsinuu stná inì-nsia nècuàchì nìsa idònùù nùù-nsiá antes, divi nècuàchì nìsa dacuaha-xi-nsiá palabra iì xí Dios. Xiñuhu nsinuu ini-nsià nansa nìsa quida viì-né vida xi-ne, te iin-ni ni cúníndísâ stná-nsià nahi mii-né.

**8** Cunaha-nsiá, iin-ni iá Jesucristu, dècuèndè sànhaha xi vichi, te nicanicuahà.

**9** Màsà cuáha-nsia chiyuhù nèhivì-nsiá ñà-cunchicùn-nsià inga ichì có-inahá-nsiâ, vàchi cuàhà ichì tucù iá chinahá-nè; cuàhà gá ichì tacùní-ndà iá. Doco ndohó, chicá vàha cuisì gracia xi mii-yá ni cúníhnú ini-ndà, te ndufuerté anima-ndà, màdiá cunchicùn-ndà iin ley cachí sàhà cuisì índù comida cui cuxi-nda, vàchi nèhivì nacání guâ inì-xi sàhámà, còò ni-iin ñà-vàha xi anima-nè tavá-né.

**10** Dùtù xinúcuáchí veheñuhu (xi raza-ndà, itiácú-nè ñà-ndùú promesa xi nèhivì). Doco ndohó, iá stná promesa xi-nda, (divi nduú Jesús);

doco nècuàchì veheñùhu ma, còò derechu xi-ne nìhitáhvì-né ni-iñàha nùù mii-yá.

**11** Vàchi quisì nduuú promesa sáha-ne veheñùhu ma, xítìà nìì-sí, dandu nihí dùtù-ñà sáhàn ndé nduuú lugar chicá ìì, te quidá-néàmà presentar sàhà cuàchi nèhivì. Doco iquicúñú quisì mà, còó; ndè fuera ñuu icúmiá coca.

**12** Pues divi ducán nì cuu stná xì Jesús sàhà-ñá nìhi nèhivì ndoo ndisa cuàchi-ne sàhà nìì-yá. Vàchi fuera ñuu nì ndoho stná-yà.

**13** Ñàyùcàndùá ndohó, iin-ni ni cúnchícùn stná-ndàyá, mate icúmí-ndá nacoo-nda ñuu-ndà, te cahíchì ini nèhivì-ndó nacua nì quida-ne xì mii-yá.

**14** Vàchi ni-iin ñuu iá ñuhìví yohó, mà cündúá ñuu-ndà nicanicuahàn. Còó, iin ñuu quesaa quìvì vàxi xi-nda nduá ndiatu-nda.

**15** Ñàyùcàndùá, nicanicuahàn ndiá ìcà-ndà ndenihi vàha-nda Dios sàhà ñà-ndùá nì quida Jesús. Vàchi na iin ofrenda xi-nda nùù-yá nduájàn na ndácùcahan-nda quìvì-yá, te naquímáni-ndàyá.

**16** Daaní, màsà nàndodó stná-ndà quida-nda obra xì ñanìtnaha-nda, te chindee stnaha-nda, vàchi ñà-jaàn ndisa nduuú promesa cudìì ini-yà sàhà-xí.

**17** Nsidaa ñà-ndùá cachí nècuàchì idónuu nùù-nsiá, cunini-nsia, te cundoo-nsia sujetu nùù-né; vàchi inúù-né nùù-nsiá sàhà ñà-cunduu ñà-vàha xi anima-nsià; te icúmí stná-né nacuàha-ne cuenta nùù Dios sàhà nsidaájàn. Ñàyùcàndùá, cunini-nsianè sàhà-ñá cudiìì ini-né quida-ne chuun ma, te màdiá dacúhúún ini-nsiànè; vàchi nú ni cùhúún ini-né quida-nsia,

mà cúcunduamà iin ñà-vàha xi-nsia.

<sup>18</sup> Càcàn tàhvì-nsiá nùùù Dios sàhà-nsí, vàchi inahá-nsí còò ni-iin cuàchi dandoho-xi-nsí, te iin-ni cuní-nsí quida viì-nsí nsidanicuú tiempu.

<sup>19</sup> Ñàyùcàndùá, sacúndáhvì nùùù-nsiá ñà-nì càcàn tàhvì cuáhà-nsiá sàhí sàhà-ñá chicá yàchì cui nasai ndé ndoó-nsiá.

<sup>20</sup> Ndiahà gá ndoo-nda ñuhiví quidá Yua-nda Dios, vàchi sàhà-ñá nì xitià nì Stoho-ndà Jesucristu, ñàyùcàndùá nì saquin Yuandiahà-yá iin tratu saa xi nèhivì, te nduámà iin palabra mà nunca nsahi, vàchi mate ní xìhi Jesucristu, nì natiacu-yà nì quida Yuamáni-yá, te nì sàà-yà nì sàcùnduu-ya Pastor ndiahà xi-nda.

<sup>21</sup> Te vichi cahnú gá Dios ni sàà-nsià nìhitáhvì-nsiá nsidanicuú ñà-vàha xi-ya sàhà-ñá cui quida-nsia cumplir ñà-ndùá cuní-yà quida-nda; vàchi nú ni nácuàhandee ini-yàndó (xi poder ndiahà) xí Jesucristu, dandu vátuni quida ndisa-nda ñà-ndùá cudüi ini-yà sàhà-xí. ¡Ansivéhé cahnú-yá nicanicuahàn! Amén.

<sup>22</sup> Yùhù sacúndáhvì nùùù-nsiá, ñánì, mäsà cùdúchí ini-nsia sàhà conseju tii sàni tiai nùùù-nsiá yohó, vàchi iin ùì-ni palabra nduá.

<sup>23</sup> Cunaha-nsiá, sàni quee ñani-ndà Timoteo vechéa. Te nú ni quésáá yàchì-né ndé ié` yohó, dandu cutnahá-nsí sàà-nsí ndé ndoó-nsiá.

<sup>24</sup> Cásàhùi xì nsidaa ana idónuu nùùù-nsiá, cachi-nsià xì-né. Te cásàhú stnài xì nsidaa gá nèhivì xí Dios. Daaní, nècuàchì ladu Italia cutnahá-xí yohó, cásàhú stnà-né xì-nsiá.

<sup>25</sup> Te nsidaa-nsiá, ni cúcumí cuáhà-nsiá gracia xi-ya. Sà-ìá.

**Ley saa ni nacoo Jesucristu  
New Testament in Mixtec, Southern Puebla  
(MX:mit:Mixtec, Southern Puebla)**

copyright © 1978 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Mixtec, Southern Puebla)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Sur de Puebla [mit], Mexico

**Copyright Information**

© 1978, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

**The New Testament**

in Mixtec, Southern Puebla

**© 1978, Wycliffe Bible Translators, Inc.**

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2023-04-21

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files  
dated 29 Jan 2022  
8a6c83d1-922b-5d25-99ec-4724168f3b77